

اصول قانون اساسی

در تونظرات شورای نگهبان

عنوان

اصل هفتاد و سوم

شماره مسلسل: ۱۳۹۴۰۱۱۱،۲

تاریخ: ۱۳۹۵/۰۲/۲۹

پژوهشکده شورای نگهبان

شناسنامه

عنوان:

اصول قانون اساسی در پرتو نظرات شورای نگهبان

اصل هفتاد و سوم

تدوین:

محمد فتحی

ناظر علمی:

کاظم کوهی

گروه تدوین نظرات و مبانی آراء شورای نگهبان

شماره مسلسل: ۱۳۹۴۰۱۱۱،۲

تاریخ انتشار: ۱۳۹۵/۰۲/۲۹

پژوهشکده شورای نگهبان

فهرست مطالب

۴	اصل هفتاد و سوم
۴	۱- نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی
۴	۱-۱- طرح توزیع عادلانه آب
	۲-۱- لایحه تفسیر قانونی مواد (۹)، (۱۴)، (۱۵) و تبصره (۲) ماده (۱۰) قانون
۵	اراضی شهری
۷	۳-۱- لایحه تأسیس وزارت صنایع سنگین
	۴-۱- طرح تفسیر قانونی راجع به تعیین نماینده قوه مقننه در قانون اداره صدا و
۸	سیمای جمهوری اسلامی ایران
۹	۵-۱- طرح تعیین قائم مقام شورای اسلامی شهر
۹	۶-۱- لایحه تشکیلات، وظایف و انتخاب شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران
۱۰	۷-۱- طرح استفساریه مواد (۱۲) و (۱۳) قانون اقدامات تأمینی
۱۰	۸-۱- لایحه اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
	۹-۱- لایحه اصلاح مواد فصل دوم قانون تعیین حدود و وظایف و اختیارات و
	مسئولیت های ریاست جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۵/۸/۲۲ مجلس
۱۱	شورای اسلامی تحت عنوان «مسئولیت رئیس جمهور در اجرای قانون اساسی»
۱۰-۱	۱- لایحه استفساریه ماده (۱۱) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی،
۱۲	اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹
۱۱-۱	۱- طرح استفساریه ماده (۲۸) قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای
۱۳	اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵ و اصلاحات بعدی آن
۱۲-۱	۱- طرح استفساریه بند (الف) ماده (۱۳۹) قانون برنامه چهارم توسعه
	اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و جزء (۱) بند (ب) ماده (۱)
۱۳	قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران
۱۳-۱	۱- لایحه استفساریه ماده (۲۶) قانون مدنی
۱۴-۱	۱- طرح استفساریه قانون اصلاح مواد (۹) و (۱۰) قانون تنظیم بخشی از
	مقررات تسهیل و نوسازی صنایع کشور و اصلاح ماده (۱۱۳) قانون برنامه
۱۷	سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران
۱۵-۱	۱- طرح استفساریه ماده (۶۱) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی
۱۶-۱	۱- طرح تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور
۱۷-۱	۱- طرح استفساریه ماده (۲۸) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی
۱۸-۱	۱- طرح استفساریه تبصره (۳) مواد (۷۱) و (۱۱۷) قانون مدیریت خدمات کشوری
۱۹-۱	۱- طرح استفساریه تبصره (۲) ماده واحده قانون اصلاح بند (و) ماده
۲۰	(۴۴) قانون برنامه پنج ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران

- ۱-۲۰- طرح استفساریه تبصره ماده (۷۷) قانون تأمین اجتماعی ۲۱
- ۱-۲۱- طرح اصلاح موادی از قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور ۲۱
- ۱-۲۲- طرح الحاق یک تبصره به ماده (۴۱) قانون پولی و بانکی کشور ۲۲
- ۱-۲۳- طرح استفساریه ماده (۵۹) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه ۲۳
- جمهوری اسلامی ایران ۲۳
- ۱-۲۴- طرح استفساریه قانون الحاق یک تبصره به ماده (۱۷) قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق‌التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش ۲۴
- ۲- نظرات شورای نگهبان در خصوص اساسنامه‌های مصوب هیئت وزیران ۲۶
- ۳- نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان ۲۶
- ۱-۳- استفسار رئیس جمهور نسبت به اثر قوانین تفسیری بر حقوق و شرایط ایجاد شده برای اشخاص طبق قوانین اولیه ۲۶
- ۴- نظرات شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی ۲۹
- ۱-۴- استعلام بانک ملی ایران نسبت به تفسیر ماده (۱) قانون ملی‌شدن بانکها مصوب شورای انقلاب ۲۹
- ۲-۴- استعلام وزیر بازرگانی نسبت به لایحه قانونی راجع به تشکیل کمیسیون به منظور رسیدگی و اتخاذ تصمیم در مورد خسارت دیرکرد مصوب شورای انقلاب ۳۰
- ۳-۴- استعلام قائم‌مقام تولیت آستان قدس رضوی نسبت به اعتبار لایحه قانونی تجدید قرارداد و اجاره املاک و اموال موقوفه مصوب شورای انقلاب ۳۱
- ۴-۴- استعلام رئیس مجلس شورای اسلامی نسبت به سازوکار قانونی تفسیر قوانین عادی از حیث نیاز به تأیید شورای نگهبان ۳۲
- ۵-۴- استعلام رئیس مجلس شورای اسلامی و نخست‌وزیر نسبت به موضوع اختلاف بین حدود اختیارات هیئت‌های بازسازی و دیوان عدالت اداری ۳۵
- ۶-۴- استعلام وزیر سپاه پاسداران انقلاب اسلامی نسبت به شمول یا عدم شمول مقررات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به اعضای بسیج مستضعفین و افرادی که فقط خدمت وظیفه خود را در سپاه می‌گذرانند ۳۶
- ۷-۴- استعلام جمعی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی نسبت به عملکرد وزارت مسکن و شهرسازی در رابطه با قانون اراضی شهری: ۳۷
- ۸-۴- استعلام وزیر معادن و فلزات نسبت به مفاد ماده (۷) قانون معادن ۳۸
- ۹-۴- استعلام وزیر آموزش و پرورش نسبت به تعیین وضعیت انحلال سازمان پیشاهنگی کشور ۳۹
- ۱۰-۴- استعلام وزیر فرهنگ و آموزش عالی نسبت به مفاد طرح قانونی نحوه تشکیل پیام‌آوران بهداشت ۴۰

- ۴-۱۱- استعلام دبیر هیئت عالی گزینش نسبت به امکان تأیید گزینشی افراد وابسته یا همفکر به برخی از گروه‌ها، مسلک‌ها و فرّقه مذهبی ۴۲
- ۴-۱۲- استعلام نماینده وزیر در هیئت‌های رسیدگی به تخلفات اداری نسبت به امکان تأیید گزینشی پیروان حضرت یحیی (ع) ۴۳
- ۴-۱۳- استعلام نماینده ولی فقیه و سرپرست سازمان اوقاف و امور خیریه نسبت به شمول قوانین مربوط به آب نسبت به موقوفات ۴۴
- ۴-۱۴- استعلام نماینده ولی فقیه و سرپرست سازمان اوقاف و امور خیریه نسبت به درخواست اصلاح قانون و تأکید بر عدم شمول اراضی موات بر اراضی موقوفه ۴۶
- ۴-۱۵- استعلام دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی نسبت به وضعیت حقوقی شورای عالی انقلاب فرهنگی در مجموعه تشکیلات نظام جمهوری اسلامی ایران ۴۹
- ۴-۱۶- استعلام رئیس مجلس شورای اسلامی نسبت به حدود صلاحیت مقررات‌گذاری هیئت وزیران در آیین‌نامه «قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری صنعتی جمهوری اسلامی ایران» ۵۴
- ۴-۱۷- استعلام نماینده ولی فقیه و سرپرست سازمان اوقاف و امور خیریه نسبت به شمول قوانین عام مربوط به املاک و اراضی شهری و روستایی، از جمله «قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ‌ها» بر موقوفات ۵۵
- ۴-۱۸- استعلام وزیر نیرو نسبت به تسری یا عدم تسری تفسیر قانون به موضوعات مخته‌شده ۵۶
- ۴-۱۹- استعلام فرمانده نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران نسبت به وضعیت قانونی اشخاص دارای تابعیت مضاعف ۵۸
- ۴-۲۰- استعلام وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح نسبت به معافیت مالیاتی سازمان صنایع دفاع ۵۹
- ۴-۲۱- استعلام وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نسبت به مرجع وضع و بررسی استانداردهای بهداشتی ۶۱
- ۴-۲۲- استعلام رئیس سازمان نظام روان‌شناسی و مشاوره جمهوری اسلامی ایران نسبت به مرجع امور روان‌شناسی در کشور ۶۳
- ۵- تذکرات‌های ارشادی و قانونی شورای نگهبان ۶۴

اصل هفتاد و سوم

شرح و تفسیر قوانین عادی در صلاحیت مجلس شورای اسلامی است. مفاد این اصل مانع از تفسیری که دادرسان، در مقام تمیز حق از قوانین می‌کنند نیست.

۱- نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

۱-۱- نظر شماره ۴۷۴۳ مورخ ۱۳۶۱/۴/۳ شورای نگهبان در خصوص طرح توزیع عادلانه آب مصوب ۱۳۶۱/۳/۱۷ مجلس شورای اسلامی:

۱-۱-۱- تعاریف و اصطلاحات فنی و عناوین قانونی اگر مبین نباشند، تصویب قانون مفهوم صحیح و معنای معقولی پیدا نمی‌کند و ایکال این تعاریف به پس از تصویب قانون و آیین‌نامه‌ای که بعداً تصویب خواهد شد، مصوبه را غیرمعتبر، و اظهار نظر درباره آن را از لحاظ انطباق با موازین شرعی و قانون اساسی غیرممکن می‌سازد. اولین چیزی که رکن اساسی هر حکم و قانون است موضوع آن است که حکم و قانون بدون مشخص بودن موضوع آن، در نظر حاکم و قانون‌گذار حکم بلاموضوع است. علی‌هذا چون ایکال این تعاریف به آیین‌نامه برای این بوده است که این عناوین و اصطلاحات ضوابط مشخص و معانی مبینی ندارند و معرض اختلاف نظر عرف و اهل فن است و تصویب نموده‌اند طبق آیین‌نامه مفاهیم موضوعات احکام این طرح معلوم گردد، این اصدار حکم بدون مشخص کردن موضوع و اهمال واقعی است که معقول نمی‌باشد. این اصطلاحات و عناوین اگر احتیاج به تعریف دارد چنانکه در طرح فرض شده است باید قبلاً مانند مصوبه معادن در طرح، مذکور و کل طرح با توجه به آن تعاریف به تصویب برسد و اگر احتیاج به تعریف ندارد پس واگذاری آن به آیین‌نامه مفهومی و واگذاری اختیار کوتاه کردن یا گسترش دادن موضوع حکم و مفهوم مشخص این اصطلاحات و عناوین به هیئت وزیران است و چون ملاً قانون‌گذاری است، با اصل ۸۵ قانون اساسی مغایرت دارد، و اگر مقصود از این ماده این است که شرح و تفسیر این عناوین به وسیله آیین‌نامه انجام شود، علاوه بر اینکه مفهومی این است که در حین قانون‌گذاری موضوع قانون معین نبوده است با اصل ۷۳ قانون اساسی مغایرت دارد و بناءً بر کل این بررسی‌ها اظهار نظر قاطع شورای نگهبان نیز نسبت به چنین مصوبه‌ای هر چند کل یا بعض این اصطلاحات از نظر شورا مبین باشد، صحیح نیست

و از مجلس شورای اسلامی تقاضا می‌شود که پس از تعاریف لازم برای هر اصطلاح و عنوان، طرح را مجدداً با توجه به آن تعاریف بررسی نمایند و در صورت تصویب، مجدداً برای بررسی به شورای نگهبان ارسال فرمایند.^(۱)

۱-۲- نظر شماره ۹۴۰۴ مورخ ۱۳۶۲/۵/۲۴ شورای نگهبان در خصوص لایحه تفسیر قانونی مواد (۹)، (۱۴)، (۱۵) و تبصره (۲) ماده (۱۰) قانون اراضی شهری^(۲) مصوب ۱۳۶۲/۵/۱۳ مجلس شورای اسلامی:

۱-۲-۱- در مورد اصل تفسیر علاوه بر اینکه به موجب اصل ۹۴ کلیه مصوبات مجلس شورای اسلامی باید به شورای نگهبان ارسال شود و تفسیر قوانین نیز مصوبه است، از سایر اصول مربوط به انطباق قوانین با موازین اسلامی و عدم مغایرت با قانون اساسی نیز استفاده می‌شود که تفسیر قوانین عادی از لحاظ اینکه متضمن رفع اجمال و ابهام و توضیح یا توسعه قانون است قابل عدم انطباق با موازین شرعی و مغایرت با قانون اساسی است؛ لذا باید به شورای نگهبان ارسال شود.^(۳)

۱. ماده ۵۳- تعاریف و اصطلاحات فنی و عناوین مذکور در این قانون و طرز اجرای مفاد آن بر طبق آیین‌نامه‌هایی خواهد بود که به تصویب هیئت وزیران برسد.

(برای اطلاع از متن کامل طرح مزبور، رجوع کنید به: مجموعه نظرات شورای نگهبان در مورد مصوبات مجلس شورای اسلامی دوره اول (خرداد ۱۳۵۹ تا خرداد ۱۳۶۳)، تهران، معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات معاونت حقوقی ریاست جمهوری، صص ۲۲۸-۲۱۹)

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۶۱/۷/۱۳ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۵۳- آیین‌نامه‌های اجرایی این قانون توسط وزارتین نیرو و کشاورزی و عمران روستایی برحسب مورد تهیه و پس از تصویب هیئت وزیران قابل اجرا خواهد بود.

۲. گفتنی است این لایحه ابتدا با عنوان «لایحه استفسار مواد (۹)، (۱۲)، (۱۴)، (۱۵) و تبصره (۲) ماده (۱۰) قانون اراضی شهری» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۳. گفتنی است شورای نگهبان در نظر شماره ۹۳۶۱ مورخ ۱۳۶۲/۵/۱۸ خود در خصوص لایحه تفسیر قانونی مواد (۹)، (۱۲)، (۱۴)، (۱۵) و تبصره (۲) ماده (۱۰) قانون اراضی شهری مصوب ۱۳۶۲/۵/۱۳ مجلس شورای اسلامی به شرح زیر اظهار نظر کرده بود:

نظر به اینکه مصوبه ارسالی، عنوان تفسیر مواد (۹)، (۱۴)، (۱۵) و تبصره (۲) ماده (۱۰) قانون اراضی شهری مصوب جلسه ۱۳۶۲/۵/۱۳ مجلس شورای اسلامی را دارد که با استفاده از فرمان حضرت امام مدظله در رابطه با تشخیص ضرورت در تاریخ ۱۳۶۰/۱۲/۲۹ تصویب شده است، مقتضی است مشخص فرمایید که تفسیر مذکور طبق فرمان «معظم‌له» با تصویب دو ثلث نمایندگان محترم از باب تشخیص ضرورت بوده است تا شورای نگهبان با رعایت تمام جوانب درباره عنوان تفسیر این مصوبه و انطباق آن با موازین شرعی و قانون اساسی اظهار نظر نماید.

۱-۲-۲- در مورد مصوبه‌ای که به عنوان تفسیر مواد (۹) و (۱۴) و (۱۵) قانون اراضی شهری^(۱) تصویب شده است نیز نظر به اینکه صورت توسعه ضرورت مذکور

→

نامه شماره ۴۸۳۰- ق مورخ ۱۳۶۲/۵/۲۰ مجلس شورای اسلامی به شورای نگهبان در پاسخ به نامه شماره ۹۳۶۱ مورخ ۱۳۶۲/۵/۱۸:

تفسیر قوانین چیزی جز اظهار نظر درباره مفاد قانونی نیست که در گذشته تصویب شده و ارتباطی به فرمان امام مدظله‌العالی ندارد و به همین جهت مراعات نصاب دو سوم آراء نشده و ضمناً مستدعی است نظر آن شورای محترم را درباره اینکه آیا تفسیر قوانین هم احتیاج به تأیید شورای نگهبان دارد یا خیر اعلان فرمایند.

۱. در تبصره (۲) ماده (۱۰)، از جمله «با نظر وزارت مسکن و شهرسازی» این منظور مستفاد است که واگذاری زمین از طرف متولیان به افرادی که صلاح می‌دانند با کسب مجوز از وزارت مسکن و بر اساس ضوابط مسکن و شهرسازی باید باشد.

در مواد (۱۴) و (۱۵) منظور این است که تصرف و تجاوز هرگونه عملی برخلاف این قانون شامل تصرف و بنا و احداث ساختمان در زمین خود شخص بدون رعایت ضوابط مسکن و شهرسازی هم می‌شود و منظور از دخالت مستقیم قوای انتظامی در ماده (۱۵۵) دخالت آن قوا به وسیله وزارت مسکن و شهرسازی است نه دادگاه.

در ماده (۹) منظور از عبارت «زمین‌های مورد نیاز دولت» اعم از نیازی است که جهت احداث ساختمان‌های دولتی است یا نیاز جهت واگذاری به متقاضیان بی‌مسکن و منظور از «مالکین اراضی دایر شهری»، مالکین هرگونه اراضی مزروعی و غیره به استثنای باغات است.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۶۲/۱۰/۵ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

لایحه شماره ۱۶۴۷۴ مورخ ۱۳۶۲/۳/۱۹ دولت در خصوص استفسار مواد (۹)، (۱۴)، (۱۵) و تبصره (۲) ماده (۱۰) قانون اراضی شهری که در جلسه علنی روز دوشنبه ۱۳۶۲/۱۰/۵ مجلس شورای اسلامی با بیش از دو سوم آراء حاضرین در جلسه نسبت به ردیف (۱) و (۲) (تبصره (۲) ماده (۱۰) و مواد (۱۴) و (۱۵)) و (۱۰۴) رأی از (۱۸۵) رأی نسبت به ردیف (۳) ماده (۹) به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌شود. ۱- در تبصره (۲) ماده (۱۰)، از جمله «با نظر وزارت مسکن و شهرسازی» این منظور مستفاد است که واگذاری زمین از طرف متولیان به افرادی که صلاح می‌دانند با کسب مجوز از وزارت مسکن و بر اساس ضوابط مسکن و شهرسازی باید باشد.

۲- در مواد (۱۴) و (۱۵) منظور این است که تصرف و تجاوز و هرگونه عملی برخلاف این قانون شامل تصرف و بنا و احداث ساختمان در زمین خود شخص بدون رعایت ضوابط مسکن و شهرسازی هم می‌شود و منظور از دخالت مستقیم قوای انتظامی در ماده (۱۵) دخالت آن قوا به وسیله وزارت مسکن و شهرسازی است نه دادگاه، مگر در مواردی که طرف مدعی حق قانونی باشد که در این صورت بایست به وسیله دادگاه رفع تصرف و تجاوز عدوانی بشود.

←

در قانون فوق را دارد و به تصویب دو ثلث نمایندگان محترم نرسیده است، با موازین شرع منطبق نمی باشد.

تفسیر ماده (۱۵) که در رابطه با دخالت قوای انتظامی است در مواردی که طرف مدعی حقی برای خود می باشد با موازین شرعی منطبق نیست و اصل دخالت قوای انتظامی بدون نظر مقام قضایی صالح با قانون اساسی مغایرت دارد.

۳-۱- نظر شماره ۳۵۴۱ مورخ ۱۳۶۴/۳/۶ شورای نگهبان در خصوص لایحه تأسیس وزارت صنایع سنگین مصوب ۱۳۶۴/۳/۵ مجلس شورای اسلامی:

→

۳- در ماده (۹) منظور از عبارت «زمین های مورد نیاز دولت» اعم از نیازی است که جهت احداث ساختمان های دولتی است یا نیاز جهت واگذاری به متقاضیان بی مسکن و منظور از «مالکین اراضی دایر شهری» مالکین هرگونه اراضی مزروعی و غیره به استثنای باغات است.

نظر شماره ۱۰۲۹۷ مورخ ۱۳۶۲/۱۰/۱۳ شورای نگهبان در خصوص لایحه تفسیر قانونی مواد (۹)، (۱۲)، (۱۴)، (۱۵) و تبصره (۲) ماده (۱۰) قانون اراضی شهری مصوب ۱۳۶۲/۱۰/۵ مجلس شورای اسلامی: «نسبت به بند (۱) و (۲) که مرقوم فرموده اند با بیش از دو سوم آرای حاضرین به تصویب رسیده است چون در متن قانون و نامه ریاست محترم مجلس شورای اسلامی به عنوان ضرورت که باید طبق فرمان حضرت امام «مدظله» با آرای دو ثلث نمایندگان محترم مشخص گردد اشاره نشده، خواهشمند است چنانچه به عنوان ضرورت مطرح و تصویب شده است مرقوم فرمایید تا نظر شورای نگهبان اعلام شود و چنانچه به عنوان ضرورت نبوده، هر سه بند به نظر فقهاء مغایر با موازین شرعی می باشد.

نامه شماره ۵۵۸۰- ق مورخ ۱۳۶۲/۱۰/۲۸ مجلس شورای اسلامی به شورای نگهبان:

... در گزارش کمیسیون مسکن و شهرسازی اشاره به ایراد شورای محترم نگهبان نسبت به ضرورت امر شده بود که با قرائت عین نظر آن شورای محترم به هنگام مذاکره و تأکید بر همین نظر، طبق اجازه حضرت امام خمینی «مدظله العالی»، بنا به ضرورت نسبت به هر بند، اخذ رأی به عمل آمد و در نتیجه تفسیر مواد (۱۴) و (۱۵) و تبصره (۲) ماده (۱۰) با دو سوم آراء و تفسیر ماده (۹) با (۱۰۴) رأی از (۱۸۵) رأی به تصویب رسید ...

نظر شماره ۱۰۴۹۲ مورخ ۱۳۶۲/۱۱/۵ شورای نگهبان در خصوص لایحه تفسیر قانونی مواد (۹)، (۱۲)، (۱۴)، (۱۵) و تبصره (۲) ماده (۱۰) قانون اراضی شهری مصوب ۱۳۶۲/۱۰/۵ مجلس شورای اسلامی:

... با توجه به اینکه طبق مرقومه ریاست محترم مجلس شورای اسلامی نسبت به مواد (۱۴) و (۱۵) و تبصره ماده (۱۰) بنا به ضرورت رأی گیری شده و طبق فرمان امام «مدظله» با رأی دو سوم نمایندگان، ضرورت تصویب شده است، ایراد شورای نگهبان مرتفع گردیده است. ولی تفسیر ماده (۹) که شورای نگهبان عدم انطباق آن را با موازین شرعی، طی نامه اعلام کرده است و ضرورت آن رأی لازم را نیاورده است، باید حذف شود.

۱-۳-۱- اطلاق تبصره (۱) ماده (۱)^(۱) در موارد ابهام یا اجمال قانون که نیاز به تفسیر از جانب مجلس شورای اسلامی را دارد، با اصل ۷۳ قانون اساسی مغایرت دارد.

۴-۱- نظر شماره ۳۳۸۸ مورخ ۱۳۶۷/۱۰/۲۰ شورای نگهبان در خصوص طرح تفسیر قانونی راجع به تعیین نماینده قوه مقننه در قانون اداره صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۷/۱۰/۱۱ مجلس شورای اسلامی:

۱-۴-۱- نظر به اینکه در ماده (۴)^(۲) قانون اداره صدا و سیما جمهوری

۱. ماده ۱- ...

تبصره ۱- برای احتراز از تداخل وظیفه بین این وزارتخانه و وزارت صنایع و تشخیص مصادیق صنایع مذکور در ماده یک این قانون، کمیسیونی به سرپرستی و عضویت وزیر صنایع سنگین و وزراء صنایع و برنامه و بودجه یا نمایندگان تام‌الاختیار آنها تشکیل و مکلف به اتخاذ تصمیم بوده، تصمیمات این هیئت با دو رأی موافق لازم‌الاجرا می‌باشد. مدت قانونی موضوع این تبصره، سه ماه خواهد بود.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۶۴/۳/۹ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

[تبصره (۱) ماده (۱)، در مصوبه اصلاحی حذف شد.]

۲. موضوع استفسار: چنانچه دوره مجلس خاتمه یافته و دوره جدید شروع شود آیا نماینده قوه مقننه که به موجب قانون اداره صدا و سیما به عنوان عضو شورای سرپرستی به مدت (۲) سال در دوره قبل انتخاب شده و مدت عضویت او هم منقضی نشده است می‌تواند در دوره جدید به عنوان نماینده قوه مقننه عضو آن شورا باشد یا اینکه مجلس جدید باید نماینده دیگری تعیین نماید؟

نظر مجلس: ماده واحده- چنانچه دوره مجلس خاتمه یافته و دوره جدید شروع شود نماینده قوه مقننه که به موجب قانون اداره صدا و سیما به عنوان عضو شورای سرپرستی به مدت (۲) سال در دوره قبل انتخاب شده و مدت عضویت او هم منقضی نشده است نمی‌تواند در دوره جدید به عنوان نماینده قوه مقننه عضو آن شورا باشد و مجلس نسبت به انتخاب نماینده اقدام خواهد نمود.

[ماده ۴- نمایندگان قوای سه‌گانه برای دو سال تعیین می‌شوند.]

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۶۷/۱۱/۲ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

موضوع استفسار: چنانچه دوره مجلس خاتمه یافته و دوره جدید شروع شود آیا نماینده قوه مقننه که به موجب قانون اداره صدا و سیما به عنوان عضو شورای سرپرستی به مدت (۲) سال در دوره قبل انتخاب شده و مدت عضویت او هم منقضی نشده است می‌تواند در دوره جدید به عنوان نماینده قوه مقننه عضو آن شورا باشد یا اینکه مجلس جدید باید نماینده دیگری تعیین نماید؟

نظر مجلس: ماده واحده- چنانچه دوره مجلس خاتمه یافته و دوره جدید شروع شود نماینده قوه مقننه که به موجب قانون اداره صدا و سیما به عنوان عضو شورای سرپرستی به مدت (۲) سال در دوره قبل انتخاب شده و مدت عضویت او هم منقضی نشده است نمی‌تواند در دوره جدید به عنوان نماینده قوه مقننه عضو آن شورا باشد و مجلس نسبت به انتخاب نماینده اقدام خواهد نمود.

اسلامی ایران مصوب ۱۳۵۹/۱۰/۸ مجلس شورای اسلامی که مدت تصدی نمایندگان قوای سه گانه دو سال تصریح شده است، هیچ گونه ابهام و اجمال و کلتی ملحوظ نیست، مورد مذکور در مصوبه از مصادیق تفسیر نبوده و با اصل ۷۳ قانون اساسی مغایرت دارد.

۱-۵- نظر شماره ۳۶۱۶ مورخ ۱۳۷۱/۶/۱۷ شورای نگهبان در خصوص طرح تعیین قائم مقام شورای اسلامی شهر مصوب ۱۳۷۱/۶/۱۰ مجلس شورای اسلامی:

۱-۵-۱- عضویت نماینده یا نمایندگان مجلس شورای اسلامی در هیئت مذکور در بند (۵)،^(۱) به لحاظ اینکه خارج از محدوده وظایف نمایندگی است، خلاف قانون اساسی شناخته شد.

۱-۶- نظر شماره ۲۵۵ مورخ ۱۳۷۴/۲/۱۹ شورای نگهبان در خصوص لایحه تشکیلات، وظایف و انتخاب شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۴/۲/۳ مجلس شورای اسلامی:

۱-۶-۱- انتخاب ناظرین از نمایندگان مجلس شورای اسلامی در ماده (۵۳) و تبصره (۱) آن،^(۲) مغایر اصل ۵۷ قانون اساسی و سایر اصول مربوط به وظایف مجلس شورای اسلامی است و همچنین اضافه کردن هیئت مرکزی نظارت بر لایحه دولت، چون به افزایش هزینه های عمومی می انجامد، مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی شناخته شد.

→

نظر شماره ۳۵۳۰ مورخ ۱۳۶۷/۱۱/۱۲ شورای نگهبان در خصوص طرح تفسیر قانونی راجع به تعیین نماینده قوه مقننه در قانون اداره صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۷/۱۱/۲ مجلس شورای اسلامی: طرح تفسیر قانونی راجع به تعیین نماینده قوه مقننه در قانون اداره صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران که پس از ایراد شورای نگهبان بدون هیچ گونه تغییری ... به تصویب رسیده است، در جلسه شورای نگهبان مطرح و نظریه قبلی شورا مورد تأیید قرار گرفت.

(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این طرح، به سرانجام قانونی نرسیده است.)

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۱-۲۲-۱.

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۱-۳۶-۲.

۷-۱- نظر شماره ۷۹/۲۱/۱۳۲۰ مورخ ۱۳۷۹/۸/۲۶ شورای نگهبان در خصوص طرح استفساریه مواد (۱۲) و (۱۳) قانون اقدامات تأمینی مصوب ۱۳۷۹/۸/۱۵ مجلس شورای اسلامی:

۷-۱-۱- خارج کردن مؤسسه مطبوعاتی و یا روزنامه منتشر شده، از ماده (۱۲) و (۱۳) قانون اقدامات تأمینی به شرح زیر مورد ایراد قرار گرفت:

الف- اطلاق «مؤسسه» مذکور در ماده (۱۲) و اشیاء مذکور در ماده (۱۳)، ابهامی ندارد و بلاشکال، مؤسسه مطبوعاتی و روزنامه را هم شامل می‌شود؛ فلذا خارج نمودن آنها از شمول دو ماده مذکور، عنوان تفسیر به خود نمی‌گیرد و خلاف اصل ۷۳ قانون اساسی شناخته شد.^(۱)

ب- ...

۸-۱- نظر شماره ۸۱/۳۰/۱۹۴۳ مورخ ۱۳۸۱/۹/۵ شورای نگهبان در خصوص

۱. موضوع استفسار:

ماده واحده- آیا قانون اقدامات تأمینی مصوب سال ۱۳۳۹/۲/۱۲ شامل حال مطبوعات می‌شود و می‌توان با استناد به مواد (۱۲) و (۱۳) آن قانون نسبت به تعطیلی مطبوعات اقدام کرد؟
نظر مجلس: مواد (۱۲) و (۱۳) قانون اقدامات تأمینی مصوب سال ۱۳۳۹/۲/۱۲* شامل مطبوعات نمی‌شود و به استناد آن نمی‌توان مطبوعات را تعطیل کرد.
[* ماده ۱۲- اقدامات تأمینی مالی و سایر اقدامات تأمینی عبارتند از:

۱- ضبط اشیاء خطرناک

۲- ضمانت احتیاطی

۳- بستن مؤسسه

۴- محرومیت از حق ابوت و قیمومت و نظارت

۵- انتشار حکم.

ماده ۱۳- اشیایی که آلت ارتکاب جرمی بوده و یا اینکه در نتیجه جرم حاصل شده باشد در صورتی که وجود آنها موجب تشویش اذهان و یا مخل نظم عمومی یا آسایش مردم باشد، بر حسب تقاضای دادستان و حکم دادگاه جنحه، دستور ضبط آنها صادر می‌شود ولو آن که هیچ کس را نتوان تعقیب یا محکوم نمود. دادگاه حق دارد دستور دهد که اشیاء ضبط شده را از دسترس عموم خارج کرده و یا آنها را نابود نمایند.]

با عنایت به اظهار نظر شماره ۷۹/۲۱/۱۳۲۰ مورخ ۱۳۷۹/۸/۲۶ شورای نگهبان نسبت به این مصوبه و با توجه به اصرار مجلس بر مصوبه خویش، این مصوبه به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع شد.

مصوبه مورخ ۱۳۸۵/۱۰/۲۳ مجمع تشخیص مصلحت نظام:

... نظر شورای نگهبان عیناً مورد تأیید قرار گرفت.

لایحه اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مصوب ۱۳۸۱/۸/۱۲ مجلس شورای اسلامی:

۱-۸-۱- تعیین وظیفه در ماده (۳)^(۱) برای رئیس نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها بدون اذن معظم‌له خلاف موازین شرع شناخته شد. همچنین عضویت دو نفر از اعضای کمیسیون آموزش و تحقیقات به انتخاب مجلس شورای اسلامی در این ماده، چون موجب دخالت مجلس شورای اسلامی در امور اجرایی است، بنابراین مغایر اصول ۵۷ و ۵۸ قانون اساسی و اصول دیگری که وظایف مجلس شورای اسلامی را تعیین کرده است شناخته شد.

۹-۱- نظر شماره ۸۲/۳۰/۲۹۴۴ مورخ ۱۳۸۲/۲/۱۷ شورای نگهبان در خصوص لایحه اصلاح مواد فصل دوم قانون تعیین حدود و وظایف و اختیارات و مسئولیت‌های ریاست جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۵/۸/۲۲ مجلس شورای اسلامی تحت عنوان «مسئولیت رئیس‌جمهور در اجرای قانون اساسی» مصوب ۱۳۸۲/۱/۱۹ مجلس شورای اسلامی:

۱-۹-۱- ماده یک:^(۲)

الف- ...

د- شمول دستگاه‌های حکومتی در مورد خبرگان رهبری و شورای نگهبان و مجمع تشخیص مصلحت و مجلس شورای اسلامی و قوه قضائیه و هر مقام و دستگاه دیگری که قانون اساسی به آنها اختیار یا وظیفه‌ای داده است نسبت به تشخیص، برداشت، نوع و کیفیت اعمال این اختیار و مسئولیت، خلاف اصول مربوط قانون اساسی من جمله ۷۱، ۷۳، ۸۵، ۹۴، ۹۶، ۹۸، ۹۹، ۱۰۷، ۱۰۸، ۱۰۹، ۱۱۲، ۱۵۶ شناخته شد.

۱-۹-۲- ماده دو:^(۳)

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۱-۵۵-۲۶.

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل هفتاد و یکم، شماره ۱-۸-۱.

۳. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل هفتاد و یکم، شماره ۱-۸-۲.

الف- صدور دستور توقف در خصوص تصمیمات و اقداماتی که مطابق قانون اساسی مسئول مشخص دارد، خلاف اصول متعدد قانون اساسی من جمله اصول ۷۱، ۸۵، ۹۴، ۹۶، ۹۸، ۹۹، ۱۰۷، ۱۰۸، ۱۵۹، ۱۵۶، ۱۱۲ و ۱۷۵ شناخته شد.

و نیز عبارت «هر یک از قوا و نهادهای حکومتی» همان ایرادات شرعی و قانون اساسی جزءهای «الف)، (ب)، (د)، (ه)» بند (۱) [= ایراد مذکور در بند ۱-۹-۱] را دارد.

ب- ...

۱-۹-۳- تبصره دو ماده دو:^(۱)

الف- ...

ب- مفاد و مفهوم این تبصره، همان ایرادات جزءهای (د) ... بند (۱) [= ایراد مذکور در بند ۱-۹-۱]

۱-۹-۱ ... را دارد؛ پس از رفع اشکال، اظهار نظر خواهد شد.

۱-۹-۴- ماده سه:^(۲)

الف- این ماده ایرادات جزءهای «الف، ب، د، ه» بند (۱) [= ایراد مذکور در بند ۱-۹-۱] و

بندهای (۳) [= ایراد مذکور در بند ۱-۹-۲] و ... را دارد.

ب- ...

۱-۱۰-۱- نظر شماره ۶۷۸۲/۳۰/۸۲ مورخ ۱۳۸۲/۱۲/۲ شورای نگهبان در خصوص

لایحه استفساریه ماده (۱۱) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹، مصوب ۱۳۸۲/۱۱/۸ مجلس شورای اسلامی:

۱-۱۰-۱- با توجه به اینکه استثناء مذکور در صدر ماده (۱۱)،^(۳) پیش از استثناء کردن

موارد مذکور از شمول فصل مذکور نیست و هیچ گونه دلالتی بر تجویز فروش سهام بانکها

و مؤسسات اعتباری ندارد، مصوبه مجلس علاوه بر اینکه جنبه تفسیری ندارد، خلاف اصل

۴۴ قانون اساسی است.

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل هفتاد و یکم، شماره ۱-۸-۴.

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل هفتاد و یکم، شماره ۱-۸-۵.

۳. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل چهل و چهارم، شماره ۱-۲۷-۱.

۱۱-۱- نظر شماره ۸۴/۳۰/۱۴۱۷۲ مورخ ۱۳۸۴/۱۰/۵ شورای نگهبان در خصوص طرح استفساریه ماده (۲۸) قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵ و اصلاحات بعدی آن،^(۱) مصوب ۱۳۸۴/۹/۲۲ مجلس شورای اسلامی:

۱-۱۱-۱- قسمت اخیر ماده واحده،^(۲) عبارت «در صورت ادامه مسئولیت اداری مزبور، افراد فوق از عضویت در شوراهای اسلامی مستعفی شناخته می‌شوند» از این جهت که تفسیر قانون سابق نیست بلکه تقنین جدید است، مغایر اصل ۷۳ قانون اساسی شناخته شد.

۱۲-۱- نظر شماره ۸۵/۳۰/۱۷۶۴۸ مورخ ۱۳۸۵/۶/۱۹ شورای نگهبان در خصوص طرح استفساریه بند (الف) ماده (۱۳۹) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و جزء (۱) بند (ب) ماده (۱) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۵/۵/۲۹ مجلس شورای اسلامی:

۱-۱۲-۱- با عنایت به اینکه در نظریه تفسیری شماره ۷۶/۲۱/۵۸۳ مورخ ۱۳۷۶/۳/۱۰ شورای نگهبان^(۳) اعلام شده، مقصود از تفسیر، بیان مراد مقنن است و

۱. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح استفساریه بند (۲) ماده (۲۸) قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵ و اصلاحات بعدی آن» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۲. موضوع استفساریه:

ماده واحده- آیا ممنوعیت تصدی مناصب اداری مذکور در بندهای (۱) و (۲) ماده (۲۸) قانون پس از عضویت در شوراهای یاد شده نیز تسری دارد یا خیر؟
نظر مجلس: بلی، عضویت همزمان در شوراهای اسلامی با تصدی مناصب اداری مذکور در ماده (۲۸) منافات دارد و در صورت ادامه مسئولیت اداری مزبور، افراد فوق از عضویت در شوراهای اسلامی مستعفی شناخته می‌شوند.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۸۴/۱۰/۲۵ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

عبارت «و در صورت ادامه مسئولیت اداری مزبور، افراد فوق از عضویت در شوراهای اسلامی مستعفی شناخته می‌شوند» حذف شد.

۳. برای آگاهی تفصیلی نسبت به این نظریه تفسیری و مستندات قانونی آن، رجوع کنید به شماره ۳-۱، ذیل همین اصل (= اصل هفتاد و سوم).

تضییق و توسعه قانون در مواردی که رفع ابهام قانون نیست، تفسیر تلقی نمی‌شود، طرح استفساریه بند (الف) ماده (۱۳۹) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و جزء (۱) بند (ب) ماده (۱) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، مغایر اصل ۷۳ قانون اساسی شناخته شد.^(۱)

۱. موضوع استفساریه:

ماده واحده- آیا با توجه به بند (الف) ماده (۱۳۹) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران که مقرر داشته دولت موظف است تا پایان سال اول برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، پیشنهاد حذف و یا واگذاری حداقل بیست درصد (۲۰٪) از تعداد سازمان‌ها و نهادها، مؤسسات و شرکت‌ها و نظایر آن را به سایر بخش‌ها و ادغام و انحلال دستگاه‌های غیرضرور را جهت تصویب به مجلس شورای اسلامی تقدیم کند و جزء (۱) بند (ب) ماده (۱) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، تنفیذی در ماده (۱۵۴) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران که اصلاح ساختار تشکیلات دستگاه‌های اجرایی کشور به استثنای وزارتخانه‌ها از طریق ادغام، انحلال و انتقال مؤسسات و سازمان‌ها به خارج از مرکز را جزء وظایف و اختیارات شورای عالی اداری ذکر نموده است، چون هر دو قانون یاد شده به ادغام و انحلال سازمان‌های دولتی اشاره کرده‌اند، آیا منظور قانون‌گذار این است که هر دو مورد مستقل از یکدیگر اقدام و اجرا شوند یا اینکه بند (الف) ماده (۱۳۹) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، ناسخ ضمنی جزء (۱) بند (ب) ماده (۱) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد؟

نظر مجلس: ادغام و انحلال دستگاه‌های اجرایی کشور موکول به تصویب مجلس شورای اسلامی می‌باشد.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۵/۷/۱۶ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

موضوع استفساریه:

ماده واحده- آیا با توجه به بند (الف) ماده (۱۳۹) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران که مقرر داشته دولت موظف است تا پایان سال اول برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، پیشنهاد حذف و یا واگذاری حداقل بیست درصد (۲۰٪) از تعداد سازمان‌ها و نهادها، مؤسسات و شرکت‌ها و نظایر آن را به سایر بخش‌ها و ادغام و انحلال دستگاه‌های غیرضرور را جهت تصویب به مجلس شورای اسلامی تقدیم کند و جزء (۱) بند (ب) ماده (۱) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، تنفیذی در ماده (۱۵۴) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران که اصلاح ساختار تشکیلات دستگاه‌های اجرایی کشور به استثنای وزارتخانه‌ها از طریق ادغام، انحلال و انتقال مؤسسات و سازمان‌ها به خارج از مرکز را جزء وظایف و اختیارات شورای عالی اداری ذکر نموده است، چون هر دو قانون یاد شده به ادغام و انحلال سازمان‌های دولتی اشاره کرده‌اند، آیا منظور

۱۳-۱- نظر شماره ۲۳۱۷۷/۳۰/۸۶ مورخ ۱۳۸۶/۸/۲۶ شورای نگهبان در خصوص لایحه استفساریه ماده (۲۶) قانون مدنی مصوب ۱۳۸۶/۸/۲۲ مجلس شورای اسلامی:

۱۳-۱-۱- اطلاق پاسخ ارائه شده، تفسیر تلقی نمی‌شود؛ پس از اصلاح، اظهار نظر خواهد شد.^(۱)

→

قانون‌گذار این است که هر دو مورد مستقل از یکدیگر اقدام و اجرا شوند یا اینکه بند (الف) ماده (۱۳۹) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، ناسخ ضمنی جزء (۱) بند (ب) ماده (۱) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد؟

نظر مجلس: اعمال جزء (۱) بند (ب) ماده (۱) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران موکول به رعایت ماده (۱۳۹) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران است.

نظر شماره ۸۵/۳۰/۱۸۰۸۵ مورخ ۱۳۸۵/۷/۲۷ شورای نگهبان در خصوص طرح استفساریه بند (الف) ماده (۱۳۹) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و جزء (۱) بند (ب) ماده (۱) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۵/۷/۱۶ مجلس شورای اسلامی:

با توجه به اصلاح به عمل آمده، ایراد شورای نگهبان کماکان به قوت خود باقی است.

(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این طرح، به سرانجام قانونی نرسیده است.)

۱. موضوع استفسار:

ماده واحده- آیا ماده (۲۶) قانون مدنی اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۲۱ که مقرر می‌کند: «اموال دولتی که مُعدّ است برای مصالح یا انتفاعات عمومی مثل استحکامات و قلاع و خندق‌ها و خاکریزهای نظامی و قورخانه و اسلحه و ذخیره و سفاین جنگی و همچنین اثاثیه و ابنیه و عمارات دولتی و سیم‌های تلگرافی دولتی و موزه‌ها و کتابخانه‌های عمومی و آثار تاریخی و امثال آنها و بالجمله آنچه که از اموال منقول و غیرمنقول که دولت به عنوان مصالح عمومی و منافع ملی در تحت تصرف دارد قابل تملک خصوصی نیست و همچنین است اموالی که موافق مصالح عمومی به ایالت یا ولایت یا ناحیه یا شهری اختصاص یافته باشد.»

مُیین مالکیت دولت جمهوری اسلامی ایران بر اموال فرهنگی- تاریخی منقول زیرخاکی می‌باشد یا خیر؟ پاسخ: بلی، همواره در مالکیت دولت بوده و خواهد بود.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۷/۴/۵ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

موضوع استفسار:

ماده واحده- آیا ماده (۲۶) قانون مدنی اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۲۱ که مقرر می‌کند: «اموال دولتی که مُعدّ است برای مصالح یا انتفاعات عمومی مثل استحکامات و قلاع و خندق‌ها و خاکریزهای نظامی و قورخانه و اسلحه و ذخیره و سفاین جنگی و همچنین اثاثیه و ابنیه و عمارات دولتی و سیم‌های

←

→

تلگرافی دولتی و موزه‌ها و کتابخانه‌های عمومی و آثار تاریخی و امثال آنها و بالجمله آنچه که از اموال منقول و غیرمنقول که دولت به عنوان مصالح عمومی و منافع ملی در تحت تصرف دارد قابل تملک خصوصی نیست و همچنین است اموالی که موافق مصالح عمومی به ایالت یا ولایت یا ناحیه یا شهری اختصاص یافته باشد.»

مُبین مالکیت دولت جمهوری اسلامی ایران بر اموال فرهنگی - تاریخی منقول زیرخاکی می‌باشد یا خیر؟ نظر مجلس: بلی، همواره در مالکیت دولت بوده و خواهد بود.

نامه شماره ۹۷۲۰/۸۷۱۴۳ مورخ ۱۳۸۷/۴/۲۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام به شورای نگهبان: احتراماً پیرو مذاکره تلفنی به پیوست نامه شماره ۲۶/۲۱۵۳۱ مورخ ۱۳۸۷/۴/۱۰ جناب آقای دکتر لاریجانی رئیس محترم مجلس شورای اسلامی در خصوص «لایحه استفساریه ماده (۲۶) قانون مدنی» که برای رفع اختلاف به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع گردیده است، تقدیم می‌گردد. با توجه به اینکه لایحه مذکور فاقد نظر دوم شورای محترم نگهبان است و نظر اول نیز صرفاً سؤال می‌باشد (اطلاق پاسخ ارائه شده، تفسیر تلقی نمی‌شود؛ پس از اصلاح، اظهار نظر خواهد شد). خواهشمند است در خصوص طی مراحل قانونی از نظر حقوقی اظهار نظر فرمایید آیا لایحه مذکور مراحل قانونی را طی کرده است و آیا می‌تواند در مسیر بررسی مجمع قرار گیرد؟

نامه شماره ۸۷/۳۰/۲۹۰۶۳ مورخ ۱۳۸۷/۸/۱۸ شورای نگهبان به مجمع تشخیص مصلحت نظام: عطف به نامه شماره ۹۷۲۰/۸۷/۱۴۳ مورخ ۸۷/۴/۲۹ در خصوص «لایحه استفساریه ماده (۲۶) قانون مدنی»، با توجه به اصل ۱۱۲ قانون اساسی و مستنداً به نظریه تفسیری شورای نگهبان از این اصل، مصوبه در صورتی قابل ارجاع به مجمع تشخیص مصلحت نظام است که شورای نگهبان آن را خلاف شرع یا خلاف قانون اساسی تشخیص داده و مجلس با در نظر گرفتن مصلحت نظام، نظر شورای نگهبان را تأمین نکند. باید مصوبه مجدداً به شورای نگهبان ارجاع و در صورتی که شورای نگهبان باز هم مصوبه را خلاف تشخیص دهد، و نیز در صورتی که شورای نگهبان مصوبه را مبهم تشخیص داده و خواستار بیان مراد مجلس از آن قسمت شده باشد تا پس از آن اعلام نظر کند، قبل از تبیین مراد و اعلام نظر شورای نگهبان درباره آن، مجمع محترم تشخیص مصلحت نظام حق بررسی و اعلام تشخیص مصلحت در موارد خلاف را ندارد.

بنا به مراتب فوق، مصوبه‌های مجلس شورای اسلامی در صورتی قابل ارجاع به مجمع محترم تشخیص مصلحت است که شورای نگهبان آنها را خلاف شرع و یا قانون اساسی تشخیص دهد و مجلس با در نظر گرفتن مصلحت نظام، نظر شورا را تأمین نکند. بنابراین لایحه مذکور مراحل قانونی را طی نکرده و نمی‌تواند در دستور بررسی آن مجمع مکرّم قرار گیرد.

نامه شماره ۵۷۲۲۹ مورخ ۱۳۸۷/۱۰/۹ مجلس شورای اسلامی به شورای نگهبان: در اجراء اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و نامه شماره ۸۷/۳۰/۲۹۰۶۳ مورخ ۱۳۸۷/۸/۱۸ آن شورا خطاب به دبیر مجمع تشخیص مصلحت نظام، لایحه دو فوریتی استفساریه ماده (۲۶) قانون مدنی که در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ ۱۳۸۷/۴/۵ مجلس شورای اسلامی

←

۱-۱۴- نظر شماره ۸۶/۳۰/۲۴۷۴۱ مورخ ۱۳۸۶/۱۰/۲۰ شورای نگهبان در خصوص طرح استفساریه قانون اصلاح مواد (۹) و (۱۰) قانون تنظیم بخشی از مقررات تسهیل و نوسازی صنایع کشور و اصلاح ماده (۱۱۳) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۶/۱۰/۱۸ مجلس شورای اسلامی:

۱-۱۴-۱- با توجه به نظریه تفسیری شورای نگهبان از اصل ۷۳ قانون اساسی،^(۱) طرح استفساریه قانون اصلاح مواد (۹) و (۱۰) قانون تنظیم بخشی از مقررات تسهیل و نوسازی صنایع کشور و اصلاح ماده (۱۱۳) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، تفسیر نیست بلکه قانون‌گذاری است؛ بنابراین به لحاظ اینکه موجب افزایش هزینه عمومی می‌گردد و طریق جبران آن نیز تأمین نگردیده، مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی نیز تشخیص داده شد.^(۲)

→

مجدداً به تصویب رسیده است، به پیوست ارسال می‌گردد.

موضوع استفسار:

ماده واحده- آیا ماده (۲۶) قانون مدنی اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۲۱ که مقرر می‌کند: «اموال دولتی که مُعدّ است برای مصالح یا انتفاعات عمومی مثل استحکامات و قلاع و خندق‌ها و خاکریزهای نظامی و قورخانه و اسلحه و ذخیره و سفاین جنگی و همچنین اثاثیه و ابنیه و عمارات دولتی و سیم‌های تلگرافی دولتی و موزه‌ها و کتابخانه‌های عمومی و آثار تاریخی و امثال آنها و بالجملة آنچه که از اموال منقول و غیرمنقول که دولت به عنوان مصالح عمومی و منافع ملی در تحت تصرف دارد قابل تملک خصوصی نیست و همچنین است اموالی که موافق مصالح عمومی به ایالت یا ولایت یا ناحیه یا شهری اختصاص یافته باشد.»

مُبیین مالکیت دولت جمهوری اسلامی ایران بر اموال فرهنگی- تاریخی منقول زیرخاکی می‌باشد یا خیر؟

نظر مجلس: بلی، همواره در مالکیت دولت بوده و خواهد بود.

نظر شماره ۸۷/۳۰/۲۹۸۵۰ مورخ ۱۳۸۷/۱۰/۱۱ شورای نگهبان در خصوص لایحه استفساریه ماده (۲۶) قانون مدنی مصوب ۱۳۸۷/۴/۵ مجلس شورای اسلامی:

علاوه بر اشکال سابق این شورا [که] کماکان به قوت خود باقی است، اطلاق پاسخ ارائه شده توسط مجلس شورای محترم، خلاف موازین شرع نیز می‌باشد.

(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این لایحه، به سرانجام قانونی نرسیده است.)

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به این نظریه تفسیری و مستندات قانونی آن، رجوع کنید به شماره ۱-۳، ذیل همین اصل (= اصل هفتاد و سوم).

۲. موضوع استفساریه:

ماده واحده- آیا مراد قانون‌گذار در قانون فوق‌الذکر از بیمه‌شدگان واحدها و کارگاه‌های تولیدی و

۱-۱۵- نظر شماره ۸۶/۳۰/۲۴۸۹۸ مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۹ شورای نگهبان در خصوص طرح استفساریه ماده (۶۱) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۸۶، مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۷ مجلس شورای اسلامی:

۱-۱۵-۱- با توجه به نظریه تفسیری شورای نگهبان از اصل ۷۳ قانون اساسی،^(۱) طرح استفساریه ماده (۶۱) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی

→

صنعتی در مواد (۹) و (۱۰)، بیمه‌شدگان تحت پوشش کلیه صندوق‌های بازنشستگی از قبیل تأمین اجتماعی، آینده‌ساز و سایر صندوق‌های واجد شرایط می‌باشد؟
نظر مجلس: بلی، شمول آن بر کلیه صندوق‌های بازنشستگی واجد شرایط از جمله تأمین اجتماعی و آینده‌ساز می‌باشد.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۲ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:
موضوع استفساریه:

ماده واحده- با توجه به متن مواد (۹) و (۱۰) در قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و لایحه اصلاحیه دولت برای تسری آن به قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران که نامی از صندوق خاصی نیاورده است، منظور کلیه صندوق‌های بازنشستگی است و همچنین ماده (۴) آیین‌نامه اجرایی مصوب هیئت وزیران به شماره ۸۷۹۴/ت/۳۰۳۷۰ مورخ بیست و هفتم اردیبهشت‌ماه سال ۱۳۸۳ که به سازمان تأمین اجتماعی و سایر صندوق‌های ذی‌ربط تصریح کرده است، آیا مراد قانون‌گذار در قانون فوق‌الذکر و تبصره آن از بیمه‌شدگان واحدها و کارگاه‌های تولیدی و صنعتی در مواد (۹) و (۱۰)، بیمه‌شدگان تحت پوشش کلیه صندوق‌های بازنشستگی می‌باشد؟

جواب- بلی

نظر شماره ۸۶/۳۰/۲۵۰۴۵ مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۱۸ شورای نگهبان در خصوص طرح استفساریه قانون اصلاح مواد (۹) و (۱۰) قانون تنظیم بخشی از مقررات تسهیل و نوسازی صنایع کشور و اصلاح ماده (۱۱۳) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۲ مجلس شورای اسلامی:

با توجه به اینکه اصلاحی به عمل نیامده، اشکال شورای نگهبان به قوت خود باقی است.

با عنایت به اظهار نظر شماره ۸۶/۳۰/۲۵۰۴۵ مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۱۸ شورای نگهبان نسبت به این مصوبه و با توجه به اصرار مجلس بر مصوبه خویش، این مصوبه به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع شد.

مصوبه مورخ ۱۳۸۷/۴/۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام:

... به منظور ایجاد زمینه‌های لازم برای انحصارزدایی و توسعه رقابت سالم، «نظر مجلس شورای اسلامی، عیناً مورد تأیید قرار گرفت».

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به این نظریه تفسیری و مستندات قانونی آن، رجوع کنید به شماره ۱-۳، ذیل همین اصل (= اصل هفتاد و سوم).

مصوب ۱۳۸۶، تفسیر نیست بلکه قانون‌گذاری است؛ لذا مغایر اصل ۷۳ قانون اساسی شناخته شد.^(۱)

۱-۱۶- نظر شماره ۸۸/۳۰/۳۷۷۵۸ مورخ ۱۳۸۸/۱۲/۲۶ شورای نگهبان در خصوص طرح تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور مصوب ۱۳۸۸/۱۲/۱۰ مجلس شورای اسلامی:

۱-۱۶-۱- اطلاق عبارت «تعیین موارد نسخ صریح و اعمال آنها در ...» توسط معاونت مزبور و لازم‌الاتباع بودن این امر برای مجریان و قضات، مذکور در جزء (۵)- (۱) ماده (۳)،^(۲) مغایر اصول ۵۸، ۷۳، ۸۵، ۱۳۸ و ۱۶۷ شناخته شد.

۱-۱۷- نظر شماره ۹۰/۳۰/۴۲۷۹۲ مورخ ۱۳۹۰/۴/۸ شورای نگهبان در خصوص طرح استفساریه ماده (۲۸) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸ و اصلاحات بعدی آن، مصوب ۱۳۹۰/۴/۷ مجلس شورای اسلامی:

۱-۱۷-۱- از آنجا که توسعه مفهوم یک دوره نمایندگی در بند (الف) استفساریه، تفسیر نبوده و بلکه تقنین محسوب می‌شود، این بند مغایر اصل ۷۳ قانون اساسی شناخته شد. همچنین اطلاق یک دوره نمایندگی به کمتر از چهار سال، تبعیض ناروا و مغایر بند (۹) اصل ۳ قانون اساسی است.^(۳)

۱-۱۸- نظر شماره ۹۰/۳۰/۴۴۵۹۴ مورخ ۱۳۹۰/۹/۲ شورای نگهبان در خصوص طرح استفساریه تبصره (۳) مواد (۷۱) و (۱۱۷) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶، مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۳ مجلس شورای اسلامی:

۱. موضوع استفساریه:

ماده واحده- آیا مراد قانون‌گذار در قانون فوق‌الذکر هرگونه الصاق و نصب اعلامیه، عکس، پوستر، بنر و پارچه‌های تبلیغاتی به طور کلی ممنوع است. آیا ناظر بر چاپ عکس و پوستر می‌باشد یا خیر؟
نظر مجلس: بلی، ممنوعیت نصب و الصاق پوستر شامل چاپ آن نیز می‌باشد.

(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این طرح، به سرانجام قانونی نرسیده است.)

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هشتم، شماره ۱-۱۹-۱.

۳. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل سوم، شماره ۱-۹۱-۱.

۱-۱۸-۱- با توجه به نظریه تفسیری شورای نگهبان از اصل ۷۳ قانون اساسی،^(۱) طرح فوق‌الذکر تفسیر نیست، بلکه قانون‌گذاری است؛ لذا مغایر اصل مذکور شناخته شد.^(۲)

۱-۱۹- نظر شماره ۴۷۸۴۵/۳۰/۹۱ مورخ ۱۳۹۱/۵/۲۵ شورای نگهبان در خصوص طرح استفساریه تبصره (۲) ماده واحده قانون اصلاح بند (و) ماده (۴۴) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۱/۵/۲۵ مجلس شورای اسلامی:
۱-۱۹-۱- با توجه به نظریه تفسیری شورای نگهبان از اصل ۷۳ قانون اساسی،^(۳) طرح فوق‌الذکر تفسیر نیست، بلکه قانون‌گذاری است؛ لذا مغایر اصل مذکور شناخته شد.^(۴)

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به این نظریه تفسیری و مستندات قانونی آن، رجوع کنید به شماره ۳-۱، ذیل همین اصل (= اصل هفتاد و سوم).

۲. موضوع استفساریه:

۱- آیا حکم تبصره (۳) ماده (۷۱) قانون مدیریت خدمات کشوری در عبارت «به میزان مابه‌التفاوت تا هشتاد درصد (۸۰٪) را تفاوت تطبیق دریافت خواهند نمود» بر کلیه مقامات موصوف در ماده (۷۱) اعم از شاغل یا بازنشسته‌ای که تاریخ بازنشستگی آنها قبل یا بعد از تاریخ لازم‌الاجراء شدن قانون باشد شمول دارد و دولت و صندوق‌های بازنشستگی و تأمین اجتماعی مکلفند کلیه مطالبات مقامات موصوف ناشی از اجرای آن از تاریخ لازم‌الاجراء شدن قانون را مبنای آخرین حقوق و مزایای هر سال مقام نظیر پرداخت نمایند؟

۲- آیا حکم تبصره (۳) ماده (۷۱) شامل کارکنان دستگاه‌های مستثنی‌شده در ماده (۱۱۷) قانون مرقوم می‌شود یا خیر؟

نظر مجلس: ۱- بلی، باید بر مبنای هشتاد درصد (۸۰٪) آخرین حقوق و فوق‌العاده‌های موضوع ماده (۱۰۶) مقام نظیر، به کلیه شاغلین و بازنشستگانی که حداقل دو سال در پست‌های موضوع ماده (۷۱) یا هم‌تراز آنان خدمت نموده یا بنمایند، برای شاغلین از تاریخ لازم‌الاجراء شدن قانون (۱۳۸۶/۹/۱۴) و بازنشستگان از تاریخ تصویب (۱۳۸۶/۷/۸) محاسبه و پرداخت گردد، به طوری که همواره از هشتاد درصد (۸۰٪) حقوق و مزایای مقامات نظیر و هم‌تراز آنها کمتر نباشد.

۲- حکم تبصره (۳) ماده (۷۱) قانون، ناظر به مقامات موضوع ماده (۷۱) این قانون و هم‌تراز آنان است که شامل کلیه دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) همین قانون می‌شود.

(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این طرح، به سرانجام قانونی نرسیده است.)

۳. برای آگاهی تفصیلی نسبت به این نظریه تفسیری و مستندات قانونی آن، رجوع کنید به شماره ۳-۱، ذیل همین اصل (= اصل هفتاد و سوم).

۴. موضوع استفساریه: آیا معافیت‌های ذکر شده در تبصره (۲) ماده واحده قانون اصلاح بند (و) ماده (۴۴) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۸، علاوه بر فرزندان شامل خود جانبازان، آزادگان، همسران شهدا، همسران جانبازان و همسران آزادگان می‌شود؟

۲۰-۱- نظر شماره ۵۲۰۹۵/۳۰/۹۲ مورخ ۱۳۹۲/۸/۵ شورای نگهبان در خصوص طرح استفساریه تبصره ماده (۷۷) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۹۲/۷/۱۴ مجلس شورای اسلامی:

۱-۲۰-۱- با توجه به نظریه تفسیری شماره ۷۶/۲۱/۵۸۳ مورخ ۱۳۷۶/۳/۱۰ شورای نگهبان از اصل ۷۳ قانون اساسی،^(۱) طرح فوق‌الذکر تفسیر نیست، بلکه قانون‌گذاری است؛ لذا مغایر اصل مذکور شناخته شد.^(۲)

۲۱-۱- نظر شماره ۹۳/۱۰۲/۸۴۸ مورخ ۱۳۹۳/۳/۵ شورای نگهبان در خصوص طرح اصلاح موادی از قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور^(۳) مصوب ۱۳۹۳/۲/۱۷ مجلس شورای اسلامی:

۱-۲۱-۱- در بند (ب) ماده (۲) اصلاحی موضوع بند (۳) ماده (۲)،^(۴) انجام بازرسی‌های فوق‌العاده به درخواست نماینده مجلس، مغایر اصل ۵۷ قانون اساسی و اصول مربوط به وظایف و اختیارات نماینده شناخته شد. همچنین در خصوص رئیس

→

پاسخ: بله، علاوه بر فرزندان شامل خود جانبازان، آزادگان، همسران جانبازان، همسران معظم شهدا و همسران آزادگان نیز می‌شود.

(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این طرح، به سرانجام قانونی نرسیده است.)

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به این نظریه تفسیری و مستندات قانونی آن، رجوع کنید به شماره ۱-۳، ذیل همین اصل (= اصل هفتاد و سوم).

۲. موضوع استفساریه: با اینکه حقوق و حق بیمه سنوات ارفاقی بازنشستگان پیش از موعد مذکور به سازمان تأمین اجتماعی پرداخت شده است، آیا مستمری بازنشستگان موضوع ذیل ماده (۷۷) قانون تأمین اجتماعی باید بر اساس میانگین بیمه‌پردازی دو سال آخر سال (۲۹ و ۳۰) محاسبه گردد یا خیر؟ نظر مجلس: بلی، باید بر اساس میانگین دو سال آخر محاسبه شود.

(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این طرح، به سرانجام قانونی نرسیده است.)

۳. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح دائمی شدن قانون اصلاح موادی از قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور مصوب ۱۳۸۷» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۴. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۱-۱۰۰-۱.

جمهور و کمیسیون اصل نودم (۹۰) قانون اساسی، حتی در مواردی که درخواست مربوط به حیطه اختیارات آنها باشد، در صورتی که به معنای الزام سازمان بازرسی به انجام بازرسی باشد اشکال دارد و این درخواست با این وصف باید از طریق رئیس قوه قضائیه و حسب دستور ایشان صورت پذیرد.

۱-۲۲- نظر شماره ۹۴/۱۰۲/۴۱۰ مورخ ۱۳۹۴/۲/۱۴ شورای نگهبان در خصوص طرح الحاق یک تبصره به ماده (۴۱) قانون پولی و بانکی کشور،^(۱) مصوب ۱۳۹۴/۲/۹ مجلس شورای اسلامی:

۱-۲۲-۱- با توجه به نظریه تفسیری شماره ۷۶/۲۱/۵۸۳ مورخ ۱۳۷۶/۳/۱۰ شورای نگهبان از اصل ۷۳ قانون اساسی،^(۲) طرح فوق‌الذکر تفسیر نیست، بلکه قانونگذاری است؛ لذا از این حیث، مصوبه مرقوم مغایر اصل مذکور است. بدیهی است که در مواردی که در قوانین دیگر از جمله قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه که متضمن وظایف و اختیاراتی برای بانک مرکزی نسبت به مؤسسات مالی و اعتباری است، اختیارات و وظایف در موارد مذکور به قوت خود باقی می‌باشند.^(۳)

۱. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح استفساریه قانون پولی و بانکی کشور و ماده (۳۹)» به مجلس تقدیم شده است، لیکن این عنوان، هنگام بررسی در مجلس به «طرح استفساریه قانون پولی و بانکی کشور و ماده (۳۹) آن» تغییر پیدا کرده و برای اظهار نظر به شورای نگهبان ارسال شده است. با توجه به ایراد اصل (۷۳) شورای نگهبان به مصوبه‌ی مجلس، در نهایت، عنوان مصوبه مجدداً تغییر کرده و به «طرح الحاق یک تبصره به ماده (۳۹) قانون پولی و بانکی کشور» تغییر یافته است.

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به این نظریه تفسیری و مستندات قانونی آن، رجوع کنید به شماره ۱-۳، ذیل همین اصل (= اصل هفتاد و سوم).

۳. موضوع استفساریه:

آیا قوانین و مقرراتی که ناظر بر فعالیت بانک‌ها هستند (از جمله ماده (۳۹) قانون پولی و بانکی کشور)، مؤسسات اعتباری غیر بانکی و سایر نهادهایی که به تشخیص بانک مرکزی به عملیات بانکی مبادرت می‌ورزند را نیز در بر می‌گیرد یا خیر؟

پاسخ:

بله، قوانین و مقررات ناظر بر تأسیس، فعالیت، انحلال و تصفیه و از جمله ماده (۳۹) قانون پولی و بانکی کشور شامل تمامی مؤسسات اعتباری غیر بانکی که با تشخیص بانک مرکزی به عملیات بانکی مبادرت می‌ورزند به استثنای صندوق‌های توسعه‌ای و حمایتی دولتی مانند صندوق حمایت از توسعه بخش کشاورزی (در محدوده اساسنامه فعلی خود) می‌شود.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۹۴/۳/۶ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

۲۳-۲- نظر شماره ۹۴/۱۰۲/۲۲۵۵ مورخ ۱۳۹۴/۵/۱۴ شورای نگهبان در خصوص

→

طرح به شرح زیر اصلاح می‌شود:

طرح الحاق یک تبصره به ماده (۳۹) قانون پولی و بانکی کشور
ماده واحده- یک تبصره به عنوان تبصره (۲) به ماده (۳۹) قانون پولی و بانکی کشور مصوب
۱۳۵۱/۴/۱۸ به شرح زیر الحاق می‌شود:

تبصره ۲- قوانین و مقررات ناظر بر تأسیس، فعالیت، انحلال و تصفیه و از جمله این ماده، شامل تمامی
مؤسسات اعتباری غیر بانکی که با تشخیص بانک مرکزی به عملیات بانکی مبادرت می‌ورزند به
استثنای صندوق‌های توسعه‌ای و حمایتی دولتی و غیردولتی مانند صندوق حمایت از توسعه بخش
کشاورزی (در محدوده اساسنامه فعلی خود) می‌شود.

گفتنی است هر چند با اصلاح این مصوبه از سوی مجلس، ایراد مربوط به مغایرت این ماده با اصل ۷۳ بر
طرف شده است، لیکن مصوبه اصلاحی، از جهتی دیگر (مغایرت با شرع)، به شرح زیر با ایراد شورای نگهبان
مواجه شده است:

نظر شماره ۹۴/۱۰۲/۱۴۱۶ مورخ ۱۳۹۴/۳/۳۰ شورای نگهبان در خصوص طرح الحاق یک تبصره به ماده
(۳۹) قانون پولی و بانکی کشور مصوب ۱۳۹۴/۳/۶ مجلس شورای اسلامی:
با توجه به اشمال قوانین و مقررات ناظر بر تأسیس، فعالیت، انحلال و تصفیه نسبت به تمامی
مؤسسات اعتباری غیر بانکی بر خلاف شرع، از قبیل بند (ب) ماده (۴۱) قانون پولی و بانکی کشور
مصوب ۱۳۵۱/۴/۱۸ و قانون ورشکستگی که موارد خلاف شرع در آنها هنوز اصلاح نگردیده است،
مصوبه مذکور خلاف موازین شرع شناخته شد.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۹۴/۴/۳۰ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:
در تبصره (۲) الحاقی به ماده (۳۹)، بعد از عبارت «از جمله این ماده»، عبارت «با رعایت موازین
شرعی» اضافه می‌شود.

نظر شماره ۹۴/۱۰۲/۲۱۳۴ مورخ ۱۳۹۴/۵/۱۰ شورای نگهبان در خصوص طرح الحاق یک تبصره به ماده
(۳۹) قانون پولی و بانکی کشور مصوب ۱۳۹۴/۴/۳۰ مجلس شورای اسلامی:
ماده واحده از این حیث که موارد خلاف موازین شرع قوانین مذکور در این مصوبه مشخص نگردیده
است، ابهام دارد؛ پس از رفع ابهام، اظهار نظر خواهد شد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۴/۷/۷ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

عنوان و متن به شرح زیر اصلاح می‌شود:

طرح الحاق یک تبصره به ماده (۴۱) قانون پولی و بانکی کشور

ماده واحده- یک تبصره به ماده (۴۱) قانون پولی و بانکی کشور مصوب ۱۳۵۱/۴/۱۸ الحاق می‌شود:
تبصره- مواد (۳۹)، (۴۰) و (۴۱) (به استثنای بند (د) ماده اخیر) قانون پولی و بانکی کشور مصوب
۱۳۵۱/۴/۱۸ شامل تمامی مؤسسات اعتباری غیر بانکی که با تشخیص بانک مرکزی به عملیات بانکی
مبادرت می‌ورزند، به استثنای صندوق‌های توسعه‌ای و حمایتی دولت و غیردولتی مانند صندوق حمایت
از تولید بخش کشاورزی در محدوده اساسنامه فعلی خود نیز می‌گردند.

طرح استفساریه ماده (۵۹) قانون برنامه پنج ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۴/۵/۷ مجلس شورای اسلامی:

۱-۲۳-۱- با توجه به نظریه تفسیری شماره ۷۶/۲۱/۵۸۳ مورخ ۱۳۷۶/۳/۱۰ شورای نگهبان از اصل ۷۳ قانون اساسی،^(۱) طرح فوق الذکر تفسیر نیست، بلکه قانونگذاری است، لذا از این حیث، مصوبه مرقوم مغایر اصل مذکور شناخته شد.^(۲)

۱-۲۴- نظر شماره ۹۴/۱۰۲/۴۸۷۰ مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۹ شورای نگهبان در خصوص طرح استفساریه قانون الحاق یک تبصره به ماده (۱۷) قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش مصوب ۱۳۹۴/۱۰/۱ مجلس شورای اسلامی:

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به این نظریه تفسیری و مستندات قانونی آن، رجوع کنید به شماره ۳-۱، ذیل همین اصل (= اصل هفتاد و سوم).

۲. موضوع استفساریه:

آیا صدر ماده (۵۹) قانون برنامه پنج ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵، ماده (۱۰۶) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ و تبصره الحاقی آن* در خصوص عدم کسر سوز بازنشستگی از فوق العاده اضافه کاری کارکنان مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری تابع صندوق تأمین اجتماعی را در دوران اجرای برنامه پنج ساله پنجم توسعه، موقوف الاجراء نموده است یا خیر؟ پاسخ:

بلی، صدر ماده (۵۹) قانون برنامه پنج ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵، ماده (۱۰۶) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ و تبصره الحاقی آن در خصوص عدم کسر سوز بازنشستگی از فوق العاده اضافه کاری کارکنان مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری تابع صندوق تأمین اجتماعی، در دوران اجرای برنامه پنج ساله پنجم توسعه، موقوف الاجراء نموده است.

[ماده ۵۹- آن دسته از کارکنان دستگاه‌ها که مشمول قانون تأمین اجتماعی می‌باشند از هر جهت از جمله شرایط بازنشستگی و سایر مزایا نیز تابع قانون مذکور و اصلاحات آن می‌شوند. کسانی که تا قبل از اجرای قانون مدیریت خدمات کشوری (۱۳۸۸/۱/۱) از فوق العاده اضافه کار آنان کسر بازنشستگی کسر شده است، متناسب با مبلغ کسر شده، در پاداش پایان خدمت و حقوق بازنشستگی آنان محاسبه می‌گردد. در دستگاه‌هایی که در آنها طرح طبقه‌بندی مشاغل کارگری در اجرای ماده (۱۲۴) قانون مدیریت خدمات کشوری اجراء شده است، کارکنان مشمول قانون کار فقط از مزایای قانون کار استفاده می‌نمایند.

ماده ۱۰۶- بنای محاسبه کسر بازنشستگی و برای محاسبه حقوق بازنشستگی کارمندان مشمول این قانون حقوق ثابت به اضافه فوق العاده‌های مستمر و فوق العاده بند (۱۰) ماده (۶۸) این قانون می‌باشد.]

(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این طرح، به سرانجام قانونی نرسیده است.)

۱-۲۴-۱- با توجه به نظریه تفسیری شماره ۷۶/۲۱/۵۸۳ مورخ ۱۳۷۶/۳/۱۰ شورای نگهبان از اصل ۷۳ قانون اساسی،^(۱) طرح فوق‌الذکر تفسیر نیست، بلکه قانونگذاری است؛ لذا از این حیث، مصوبه مرقوم مغایر اصل مذکور شناخته شد.^(۲)

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به این نظریه تفسیری و مستندات قانونی آن، رجوع کنید به شماره ۳-۱، ذیل همین اصل (= اصل هفتاد و سوم).

۲. موضوع استفساریه:

آیا در تبصره (۱۰) موضوع ماده واحده قانون الحاق یک تبصره به ماده (۱۷) قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق‌التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش مصوب ۱۳۹۴/۵/۲۸*

۱- شرط رشته تحصیلی منحصرأ برای به‌کارگیری مشمولان قانون فوق در مقطع آموزش متوسطه می‌باشد؟
۲- عبارت «حق‌التدریسی» شامل نیروهای آموزشی، پرورشی، بهداشتی، مشاور و سرپرست کارگاه و حق‌التدریس‌ان جامانده قبل از سال ۱۳۹۱ می‌باشد؟

۳- عبارت «خرید خدمات آموزشی» شامل نهادهای عمومی از جمله سازمان دانش‌آموزی نیز می‌شود؟ پاسخ:

بلی، در تبصره (۱۰) موضوع ماده واحده قانون الحاق یک تبصره به ماده (۱۷) قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق‌التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش مصوب ۱۳۹۴/۵/۲۸

۱- شرط رشته تحصیلی منحصرأ برای به‌کارگیری مشمولان قانون فوق در مقطع آموزش متوسطه می‌باشد.
۲- عبارت «حق‌التدریسی» شامل نیروهای آموزشی، پرورشی، بهداشتی، مشاور و سرپرست کارگاه و حق‌التدریس‌ان جامانده قبل از ۱۳۹۱/۷/۲۶ می‌گردد.

۳- عبارت «خرید خدمات آموزشی» شامل نهادهای عمومی از جمله سازمان دانش‌آموزی نیز می‌شود.
[* ماده واحده- یک تبصره به شرح زیر به عنوان تبصره (۱۰) به ماده (۱۷) قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق‌التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش مصوب ۱۳۸۸/۷/۱۵ و اصلاحات بعدی آن الحاق می‌شود:

تبصره ۱۰- وزارت آموزش و پرورش مکلف است فقط مربیان پیش‌دستانی و نیروهای خرید خدمات آموزشی که قبل از تصویب قانون الحاق دو تبصره به ماده (۱۷) قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق‌التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش (تاریخ ۱۳۹۱/۷/۲۶) با آموزش و پرورش همکاری داشته‌اند را به منظور تأمین نیروی حق‌التدریس با توجه به رشته تحصیلی، مقطع (حداقل کاردانی)، جنسیت، نیاز منطقه‌ای و سنوات همکاری با آن وزارتخانه بدون الزام به رعایت ماده (۸) این قانون به‌کارگیرد و استفاده از سایر نیروها در این زمینه ممنوع است.

بار مالی ناشی از تصویب این قانون در حد سقف حق‌التدریس سالانه و از محل حق‌التدریس پرداختی به کارکنان رسمی و خروج بازنشستگان آموزش و پرورش تأمین می‌شود. بدیهی است به‌کارگیری این نیروها الزامی برای استخدام رسمی نمی‌باشد. این قانون از تاریخ ۱۳۹۴/۷/۱ لازم‌الاجراء است.]

(در خصوص ایراد شورای نگهبان، هنوز اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده است.)

۲- نظرات شورای نگهبان در خصوص اساسنامه‌های مصوب هیئت وزیران

۳- نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان

۳-۱- نظریه تفسیری شماره ۵۸۳/۲۱/۷۶ مورخ ۱۳۷۶/۳/۱۰ شورای نگهبان در پاسخ به استفسار رئیس جمهور نسبت به اثر قوانین تفسیری بر حقوق و شرایط ایجاد شده برای اشخاص طبق قوانین اولیه:

شماره: ۷۸۱۰۸

تاریخ: ۱۳۷۳/۱۲/۲۲

شورای محترم نگهبان

همان‌گونه که عنایت دارند مطابق اصل ۷۳ قانون اساسی، قوانین عادی در موارد ابهام و اجمال، تفسیر می‌شوند؛ مع‌هذا نظر به اینکه اصولاً در اکثر قریب به تمامی موارد، بین وضع قانون و تفسیر آن فاصله زمانی وجود دارد و در این مدت با اجرای قانون اصلی، برای اشخاص، حقوقی ایجاد می‌شود و در بسیار از اوقات نیز این حقوق به غیر، منتقل و یا به ارث می‌رسد، مضافاً اینکه اجرای قوانین مزبور در موارد معتناهی مستلزم ارجاع امر به قوانین دیگر نیز هست (کما اینکه هزینه اعتبار طرح‌ها که موضوع قانون بودجه است در بسیاری از موارد ملازمه با پرداخت حقوق کارگر یا خرید اجناس دارد و این امر براساس قوانین کار و مدنی، حقوقی را برای طرف، ایجاد می‌کند) و در نتیجه بر حسب قوانین مرتبط با یکدیگر و در پی اجرای آنها پیچیدگی‌های زیادی در امور مردم به وجود می‌آید. با توجه به این پیچیدگی‌ها هنگامی که تفسیر مؤخر انجام می‌یابد این سؤال مطرح می‌شود که مطابق اصول کلی آیا تفسیر قانون به لحاظ آثار و نتایج مترتب بر آن تا چه حد باید و می‌تواند عطف به گذشته شود و حقوق ایجاد شده را منتفی نماید و یا کدام دسته از حقوق و آثار را می‌تواند نادیده بگیرد؟

به عنوان مثال به موجب قانونی که تحت عنوان اعاده به خدمت کارکنان بازنشسته دولت در سال ۱۳۶۱ به تصویب مجلس رسید دولت اجازه یافت تعدادی از بازنشستگان را اعاده به خدمت نماید.

در سال ۱۳۶۶ نیز قانون تعدیل نیروی انسانی تصویب شد و در آن دولت اجازه

یافت افراد بازنشسته را به صورت موقت به خدمت بگیرد. از آن پس دولت به دو صورت زیر عمل کرده است:

الف- اعاده به خدمت تعدادی از بازنشستگان متخصص به استناد قانون مصوب سال ۱۳۶۱.

ب- تصویب اشتغال موقت برخی از بازنشستگان به استناد ماده (۸) قانون تعدیل نیروی انسانی مصوب ۱۳۶۶.

قابل ذکر است که مصوبات اعاده به خدمت دولت در فاصله دی ماه ۱۳۶۶ تا خرداد ۱۳۷۳ که بالغ بر (۴۶) تصویب نامه و ناظر به تعداد (۱۳۰) نفر است نیز مورد ایراد ریاست محترم جمهوری وقت به استناد اصل ۱۲۶ و ریاست محترم مجلس شورای اسلامی به استناد اصل ۱۳۸ قرار نگرفته است.

در سال ۱۳۷۳ مجلس شورای اسلامی با تصویب قانون تفسیر ماده (۸) قانون تعدیل نیروی انسانی مقرر داشت: «ممنوعیت اشتغال به کار بازنشستگان موضوع ماده (۸) قانون نحوه تعدیل نیروی انسانی شامل اعاده به خدمت بازنشستگان نیز می گردد.» اکنون اگر قانون تفسیر فوق الذکر (مصوب ۱۳۷۳) در این قضیه، عطف به ماسبق گردد و شامل افرادی هم بشود که در فاصله سال های ۱۳۶۶ تا ۱۳۷۳ اعاده به خدمت شده اند و مسئولیت های مختلفی را ایفا کرده و تعدادی از آنها تصمیمات مهم مالی و اداری فراوانی گرفته اند موجب می شود حقوق ایشان و حقوق دیگر اشخاص و حق کلیه اموری که براساس تصمیمات ایشان محقق شده است (از جمله معاملات و عقود) که با تجویز آنان صورت گرفته است) محل اشکال قرار گیرد؛ زیرا در قانون تفسیر، مقرر شده است که افراد مزبور، ممنوعیت از اشتغال داشته اند و علی القاعده بر امر ممنوع، آثار امر مجاز نباید مترتب شود.

اشاره به این نکته بجاست که با توجه به قواعد و اصول حقوق اداری، امور و حقوق مزبور براساس فهم مجری از قانون حاکم در زمان خود ایجاد شده است، به ویژه آنکه تفسیر، علی الاصول در مواردی صورت می گیرد که قانون، مشتمل بر چند معنی است و اتخاذ هر یک از آنها قبل از تغییر مرجع ذی صلاح، مغایر با قانون اصلی نمی باشد و همان طور که در بالا یادآوری شد در موضوع مطروحه، ریاست محترم جمهوری وقت و ریاست محترم مجلس شورای اسلامی نیز اعلام مغایرت مصوبات را با قانون اعلام نداشته اند.

با عنایت به آنچه گذشت خواهشمند است با توجه به اصول ۷۳ و ۹۸ قانون اساسی نظریه تفسیری شورای محترم نگهبان را در مورد اینکه آیا با قوانین تفسیری می‌توان حقوق و شرایطی را که طبق قوانین اولیه برای اشخاص ایجاد شده است خصوصاً در موارد زیر به طور یک‌جانبه زایل نمود، اعلام فرمایند:

- ۱- هنگامی که قانون تفسیری جدید، حوزه شمول قانون اصلی را توسعه می‌دهد به نحوی که برای افراد در زمان مقدم بر تصویب، تکالیفی ایجاد می‌نماید.
- ۲- تجدید یا تضييع حقوق استخدامی که در زمان گذشته برای افراد ایجاد شده است.
- ۳- تأثیر در عقود و معاملات گذشته و سایر تصمیماتی که برای اشخاص غیردولتی، حقوقی ایجاد کرده است.
- ۴- تسری مستقیم یا غیرمستقیم مقررات جزایی به فعل یا ترک فعلی که در گذشته انجام شده است.

رئیس جمهور

اکبر هاشمی رفسنجانی

شماره: ۷۶/۲۱/۵۸۳

تاریخ: ۱۳۷۶/۳/۱۰

ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران

با سلام، نامه شماره ۷۸۱۰۸ مورخ ۱۳۷۳/۱۲/۲۲ در جلسه مورخ ۱۳۷۶/۳/۷ شورای نگهبان مطرح شد و نظر تفسیری شورا بدین شرح اعلام می‌گردد:

«۱- مقصود از تفسیر، بیان مراد مقنن است؛ بنابراین تضييق و توسعه قانون در مواردی که رفع ابهام قانون نیست، تفسیر تلقی نمی‌شود.

۲- تفسیر از زمان بیان مراد مقنن در کلیه موارد لازم‌الاجرا است؛ بنابراین در مواردی که مربوط به گذشته است و مجریان برداشت دیگری از قانون داشته‌اند و آن را به مرحله اجراء گذاشته‌اند، تفسیر قانون به موارد مختومه مذکور، تسری نمی‌یابد.»

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

۴- نظرات شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی

۴-۱- نظر شماره ۳۹۷۸ مورخ ۱۳۶۰/۸/۲۸ شورای نگهبان در پاسخ به استعلام بانک ملی ایران نسبت به تفسیر ماده (۱) قانون ملی شدن بانکها مصوب شورای انقلاب:

شماره: ۲۰۸۹۳

تاریخ: ۱۳۶۰/۸/۲۳

شورای محترم نگهبان قانون اساسی

همان طوری که استحضار دارند به موجب ماده یک قانون ملی شدن بانکها مصوبه مورخ ۵۸/۳/۱۷ شورای انقلاب، کلیه بانکها، ملی اعلام گردیده و بر طبق لایحه قانونی اداره امور بانکها مصوب مهرماه ۱۳۵۸ اداره خواهد شد و طبق لایحه قانونی متمم لایحه قانونی اداره امور بانکها مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۸ بانک ملی ایران نیز مشمول لایحه فوق الذکر می باشد.

اکنون خواهشمند است دستور فرمایید بررسی فرموده و با توجه به اطلاق عبارت ذیل در قانون ملی شدن بانکها مصوب ۵۸/۳/۱۷: «... از تاریخ تصویب این قانون کلیه بانکها ملی اعلام می گردد...»، نظر خود را مرقوم دارند که بانک ملی ایران جزو بانکهای ملی شده به شمار می آید یا خیر؟

نظر به فوریت امر مستدعی است در اعلام نظریه تسریع فرمایند، موجب مزید امتنان خواهد بود.

بانک ملی ایران

شماره: ۳۹۷۸

تاریخ: ۱۳۶۰/۸/۲۸

نخست وزیر - معاونت محترم امور پارلمانی

عطف به نامه شماره ۱۰۰۴۴۴ مورخ ۶۰/۸/۲۶، در مورد سؤال بانک ملی نسبت به تفسیر عبارتی از قانون ملی شدن بانکها مصوب ۵۸/۳/۱۷ شورای انقلاب، نظر به اینکه طبق اصل ۷۳ قانون اساسی شرح و تفسیر قوانین عادی در صلاحیت مجلس شورای اسلامی است، در صورتی که نیاز به تفسیر باشد موضوع را از مجلس شورای اسلامی استفسار نمایید.

دبیر شورای نگهبان

لطف الله صافی

**۴-۲- نظر شماره ۴۰۵۰ مورخ ۱۳۶۰/۹/۱۸ شورای نگهبان در پاسخ به استعلام وزیر
بازرگانی نسبت به لایحه قانونی راجع به تشکیل کمیسیون به منظور رسیدگی و اتخاذ
تصمیم در مورد خسارت دیرکرد مصوب شورای انقلاب:**

شماره: ۳۰۶۶۴

تاریخ: ۱۳۶۰/۹/۱۵

شورای محترم نگهبان

احتراماً استحضار دارند که شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران به منظور حل مسائل مربوط به خسارات تأخیر در تخلیه کشتی‌های حامل کالای خریداری دولت اعم از امور معوقه و جاری، ماده واحده‌ای در جلسه مورخ ۵۸/۱۲/۲۲ تصویب نمود تا کمیسیونی تحت این عنوان با شرکت نمایندگان تام‌الاختیار گمرک ایران، شرکت بازرگانی دولتی ایران، سازمان بنادر و کشتیرانی و همچنین نماینده سازمان صاحب کالا در محل شرکت بازرگانی دولتی ایران تشکیل و مشغول به کار گردد. (ضمائم)

با تشکیل این کمیسیون سایر ارگان‌های دولتی که مبتلا به مسئله فوق‌الذکر می‌باشند امور خود را به این کمیسیون محول می‌نمایند، ولی از جایی که پیشنهاد تأسیس کمیسیون فوق تنها جهت حل مسائل امور مربوط به پرونده‌های شرکت بازرگانی دولتی و سایر ارگان‌هایی بوده است که شرکت مذکور برای آنها از خارج اقدام به خرید می‌نموده است (لازم به یادآوری است که در شرکت فوق تعداد کثیری پرونده‌های رسیدگی نشده از سال‌های قبل از انقلاب نیز وجود دارد) نظر کمیسیون بر این مبنی است که رسیدگی به پرونده سایر ارگان‌ها براساس سابقه درخواست تشکیل چنین کمیسیونی از طرف شرکت از وزیر بازرگانی وقت و نهایتاً تصویب ماده فوق توسط شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران، خارج از صلاحیت این کمیسیون می‌باشد. (ضمائم شماره ۳ و ۴ و ۵)

اینک با عنایت به این مطلب که در زمان دولت برادر شهید رجائی از مجلس محترم شورای اسلامی درخواست تصویب ماده واحده‌ای به منظور لغو ماده واحده فوق شده که اکنون در کمیسیون امور بازرگانی مجلس تحت بررسی است، از شورای محترم نگهبان تقاضا دارد که دایره شمول لایحه و صلاحیت کمیسیون مندرج در آن را تعیین و امر به ابلاغ فرماید.

وزیر بازرگانی

حبیب‌اله عسگراولادی مسلمان

شماره: ۴۰۵۰

تاریخ: ۱۳۶۰/۹/۱۸

وزیر محترم بازرگانی

عطف به نامه شماره ۳۰۶۶۴ مورخ ۶۰/۹/۱۵، موضوع سؤال شرح و تفسیر قانون عادی است که طبق اصل هفتاد و سوم قانون اساسی در صلاحیت مجلس شورای اسلامی می‌باشد، نه شورای نگهبان؛ لذا مقتضی است تفسیر قانون مصوب شورای انقلاب اسلامی از مجلس شورای اسلامی خواسته شود.

قائم مقام دبیر شورای نگهبان

حسین مهرپور

۴-۳- نظر شماره ۴۲۸۶ مورخ ۱۳۶۱/۱/۲۲ شورای نگهبان در پاسخ به استعلام قائم مقام تولیت آستان قدس رضوی نسبت به اعتبار لایحه قانونی تجدید قرارداد و اجاره املاک و اموال موقوفه مصوب شورای انقلاب:

شماره: ۱۵۶۵۱

تاریخ: ۱۳۶۰/۱۱/۱۸

شورای محترم نگهبان قانون اساسی

نظر به اینکه تولیت غاصب آستان قدس رضوی در رژیم گذشته و نواب و کارگزاران او بخشی از اراضی شهری و املاک مزروعی موقوفه را به اعتبار روابط و نه ضوابط، به اجاره اشخاص اعم از حقیقی و حقوقی داده‌اند که به هیچ وجه صرفه و صلاح و غبطه موقوفه رعایت نشده است، اینک تولیت شرعی آستان قدس (حضرت حجت الاسلام والمسلمین طبسی نماینده محترم امام) این اجارات را تنفیذ و تأیید نمی‌کنند. بدین وسیله استعلام می‌شود آیا لایحه قانونی تجدید قرارداد و اجاره املاک و اموال موقوفه ... مصوب اردیبهشت ماه سال ۱۳۵۸ شورای انقلاب اسلامی به قوت خود باقی است و آستان قدس می‌تواند از این لایحه در امر فسخ اجارات و موارد دیگر استفاده نماید؟ ارشاد فرماید.

قائم مقام تولیت آستان قدس رضوی

شماره: ۴۲۸۶

تاریخ: ۱۳۶۱/۱/۲۲

آستان قدس رضوی

عطف به نامه شماره ۱۵۶۵۱ مورخ ۱۳۶۰/۱۱/۱۸ به استحضار می‌رساند بر طبق ماده یک لایحه قانونی تجدید قرارداد و اجاره املاک و اموال موقوفه ... مصوب شورای انقلاب اسلامی، از تاریخ ۱۳۵۸/۲/۴ کلیه اسناد و قراردادهای (اعم از عادی و رسمی) منعقد بین اوقاف و مستأجرین در موقوفات عامه نظیر املاک مزروعی و باغات و اراضی و مستغلات و مستحدثات شهری و روستایی فسخ گردیده و متصرفین موظف بوده‌اند جهت روشن کردن وضع املاک متصرفی خود و تنظیم اسناد جدید اجاره به اداره اوقاف مراجعه نمایند. بنابراین کلیه اسناد قبلی فاقد اعتبار است و اما اینکه آستان قدس هم می‌تواند از قانون مزبور استفاده نماید یا خیر، چون لایحه مزبور قانون عادی است، در صورت نیاز به تفسیر، طبق اصل هفتاد و سه قانون اساسی از مجلس شورای اسلامی استفسار شود.

دفتر شورای نگهبان

۴-۴- نظر شماره ۹۴۰۴ مورخ ۱۳۶۲/۵/۲۴ شورای نگهبان در پاسخ به استعلام رئیس مجلس شورای اسلامی نسبت به سازوکار قانونی تفسیر قوانین عادی از حیث نیاز به تأیید شورای نگهبان:

شماره: ۴۸۳۰/ق

تاریخ: ۱۳۶۲/۵/۲۰

شورای محترم نگهبان

در پاسخ به نامه شماره ۹۳۶۱ مورخ ۱۳۶۲/۵/۱۸،^(۱) تفسیر قوانین چیزی جز اظهار

۱.

شماره: ۹۳۶۱

تاریخ: ۱۳۶۲/۵/۱۸

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۴۸۱۳/ق مورخ ۱۳۶۲/۵/۱۶،* نظر به اینکه «مصوبه ارسالی عنوان تفسیر مواد (۹)، (۱۴)، (۱۵) و تبصره (۲) ماده (۱۰) قانون اراضی شهری» مصوب جلسه ۱۳۶۲/۵/۱۳ مجلس شورای اسلامی را دارد که با استفاده از فرمان حضرت امام «مدظله» در رابطه با تشخیص ضرورت در تاریخ ۱۳۶۰/۱۲/۲۹ تصویب شده است، مقتضی است مشخص فرمایید که تفسیر مذکور طبق فرمان «معظم‌له» با

تصویب دو ثلث نمایندگان محترم از باب تشخیص ضرورت بوده است تا شورای نگهبان با رعایت تمام جوانب درباره عنوان تفسیر این مصوبه و انطباق آن با موازین شرعی و قانون اساسی اظهار نظر نمایند.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

شماره: ۴۸۱۳/ق

تاریخ: ۱۳۶۲/۵/۱۶

* شورای محترم نگهبان

گزارش کمیسیون مسکن و شهرسازی و راه و ترابری راجع به لایحه شماره ۱۶۴۷۴ مورخ ۱۳۶۲/۳/۱۹ دولت در خصوص استفسار مواد (۹)، (۱۲)، (۱۴)، (۱۵) و تبصره (۲) ماده (۱۰) قانون اراضی شهری که در جلسه علنی روز پنج‌شنبه ۱۳۶۲/۵/۱۳ مجلس شورای اسلامی با اصلاح به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

رئیس مجلس شورای اسلامی

اکبر هاشمی

متن مصوبه

در تبصره (۲) ماده (۱۰)، از جمله «با نظر وزارت مسکن و شهرسازی» این منظور مستفاد است که واگذاری زمین از طرف متولیان به افرادی که صلاح می‌دانند با کسب مجوز از وزارت مسکن و بر اساس ضوابط مسکن و شهرسازی باید باشد.

در مواد (۱۴) و (۱۵) منظور این است که تصرف و تجاوز هرگونه عملی برخلاف این قانون شامل تصرف و بنا و احداث ساختمان در زمین خود شخص، بدون رعایت ضوابط مسکن و شهرسازی هم می‌شود و منظور از دخالت مستقیم قوای انتظامی در ماده (۱۵۵)، دخالت آن قوا به وسیله وزارت مسکن و شهرسازی است نه دادگاه.

در ماده (۹) منظور از عبارت «زمین‌های مورد نیاز دولت» اعم از نیازی است که جهت احداث ساختمان‌های دولتی است یا نیاز جهت واگذاری به متقاضیان بی‌مسکن و منظور از «مالکین اراضی دایر شهری» مالکین هرگونه اراضی مزروعی و غیره به استثنای باغات است.

تفسیر قانونی فوق در جلسه روز پنج‌شنبه سیزدهم مردادماه یکهزار و سیصد و شصت و دو مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

رئیس مجلس شورای اسلامی

اکبر هاشمی

نظر درباره مفاد قانونی نیست که در گذشته تصویب شده و ارتباطی به فرمان امام «مد ظله العالی» ندارد و به همین جهت مراعات نصاب دو سوم آراء نشده و ضمناً مستدعی است نظر آن شورای محترم را درباره اینکه آیا تفسیر قوانین هم احتیاج به تأیید شورای نگهبان دارد یا خیر اعلان فرمایند.

رئیس مجلس شورای اسلامی

اکبر هاشمی

شماره: ۹۴۰۴

تاریخ: ۱۳۶۲/۵/۲۴

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۴۸۳۰/ق مورخ ۱۳۶۲/۵/۲۰، موضوع مجدداً در شورای نگهبان مطرح و بررسی و به شرح زیر اظهار نظر شد:

«۱- در مورد اصل تفسیر علاوه بر اینکه به موجب اصل ۹۴ کلیه مصوبات مجلس شورای اسلامی باید به شورای نگهبان ارسال شود و تفسیر قوانین نیز مصوبه است، از سایر اصول مربوط به انطباق قوانین با موازین اسلامی و عدم مغایرت با قانونی اساسی نیز استفاده می‌شود که تفسیر قوانین عادی از لحاظ اینکه متضمن رفع اجمال و ابهام و تضییق یا توسعه قانون است، قابل عدم انطباق با موازین شرعی و مغایرت با قانون اساسی است؛ لذا باید به شورای نگهبان ارسال شود.

۲- در مورد مصوبه‌ای که به عنوان تفسیر مواد (۹) و (۱۴) و (۱۵) قانون اراضی شهری تصویب شده است نیز نظر به اینکه صورت توسعه ضرورت مذکور در قانون فوق را دارد و به تصویب دو ثلث نمایندگان محترم نرسیده است با موازین شرع منطبق نمی‌باشد.

تفسیر ماده (۱۵) که در رابطه با دخالت قوای انتظامی است در مواردی که طرف، مدعی حقی برای خود می‌باشد با موازین شرعی منطبق نیست و اصل دخالت قوای انتظامی بدون نظر مقام قضایی صالح با قانون اساسی مغایرت دارد.»

دبیر شورای نگهبان

لطف‌الله صافی

۴-۵- نظر شماره ۹۶۹۲ مورخ ۱۳۶۲/۷/۱۲ شورای نگهبان در پاسخ به استعلام رئیس مجلس شورای اسلامی و نخست‌وزیر نسبت به موضوع اختلاف بین حدود اختیارات هیئت‌های بازسازی و دیوان عدالت اداری:

شماره: ۶۲۸۰/م ن

تاریخ: ۱۳۶۲/۶/۳۱

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

برادر حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی

سلام علیکم

به پیوست نامه شماره ۱۶۴۰-ع-۱۸ مورخ ۱۳۶۲/۶/۱۹^(۱) با ضمائم مربوطه که در رابطه با اختلاف نظر در حدود اختیارات دیوان عدالت اداری و هیئت‌های بازسازی می‌باشد، تقدیم می‌گردد.

خواهشمند است دستور فرمایند با توجه به اصل ۷۳ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در این مورد اعلام نظر فرمایند.

من الله توفیق

میرحسین موسوی

نخست‌وزیر جمهوری اسلامی ایران

شماره: ۹۶۹۲

تاریخ: ۱۳۶۲/۷/۱۲

۱.

شماره: ۱۶۴۰-ع-۱۸

تاریخ: ۱۳۶۲/۶/۱۹

معاونت محترم نخست‌وزیر در امر بازسازی نیروی انسانی

پیرو مذاکرات شفاهی و با توجه به قانون دیوان عدالت اداری و قانون بازسازی نیروی انسانی، به نظر این هیئت تجدیدنظر بر آراء صادره از طرف هیئت‌های بازسازی نیروی انسانی جزء وظایف آن دیوان نمی‌باشد؛ لذا خواهشمند است بررسی لازم نموده و نتیجه را به این هیئت ارسال فرمایید. بدیهی است این هیئت تا رسیدن پاسخ لازم، احکام صادره توسط دیوان عدالت اداری را در دست اقدام نگاه خواهد داشت.

هیئت عالی نظارت بر بازسازی نیروی انسانی وزارت نیرو

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی
با اعاده عین نامه شماره ۶۲۸۰/م ن مورخ ۶۲/۶/۳۱ آقای نخست وزیر اشعار می دارد: موضوع در جلسه رسمی شورای نگهبان مطرح شد و به نظر رسید ظاهراً اختلاف در مفاد قانون عادی است و چنانچه در هر یک از قوانین بازسازی و دیوان عدالت اداری ابهامی باشد، باید مجلس شورای اسلامی در صورت لزوم با تفسیر از آنها رفع ابهام نماید و سپس شورای نگهبان نظر بدهد.

دبیر شورای نگهبان
لطف الله صافی

۴-۶- نظر شماره ۱۱۱۴ مورخ ۱۳۶۳/۵/۳۰ شورای نگهبان در پاسخ به استعلام وزیر سپاه پاسداران انقلاب اسلامی نسبت به شمول یا عدم شمول مقررات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به اعضای بسیج مستضعفین و افرادی که فقط خدمت وظیفه خود را در سپاه می گذرانند:

شماره: ۶۲/۱۵۲۲

تاریخ: ۱۳۶۳/۳/۱۳

شورای محترم نگهبان
سلام علیکم

احتراماً معروض می دارد با توجه به کلمه پاسداران و پاسداران انقلاب در متن بعضی از مصوبات شورای انقلاب که به پیوست ارائه می گردد، خواهشمند است تفسیر این دو کلمه را مبنی بر مشمولیت یا عدم مشمولیت سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مشخص فرمایید. همچنین در رابطه خاص با «لایحه قانونی رفاه وراثت خانواده شهدای قوای انتظامی پاسداران» مصوب ۵۸/۹/۲۴ شورای انقلاب، متمنی است ضمن تفسیر فوق تقریر فرمایید آیا این قانون شامل افراد ذیل می شود یا خیر؟

۱- اعضای بسیج مستضعفین با توجه به ماده (۴۱) اساسنامه سپاه

۲- افرادی که فقط خدمت وظیفه خود را در سپاه می گذرانند، طبق قانون تأمین

نیازمندی های استخدامی سپاه پاسداران مورخ ۵۹/۱۱/۱۴.

وزیر سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

محسن رفیق دوست

شماره: ۱۱۱۴

تاریخ: ۱۳۶۳/۵/۳۰

وزیر محترم سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۶۲/۱۵۲۲ مورخ ۶۳/۳/۱۳ و ۶۲/۲۲۱۹ مورخ ۶۳/۵/۲۳،

نظر به اینکه موضوع با تفسیر قانون عادی ارتباط دارد، جهت تفسیر آن باید به مجلس شورای اسلامی مراجعه شود.

دبیر شورای نگهبان

لطف‌الله صافی

**۴-۷- نظر شماره ۳۸۶۳ مورخ ۱۳۶۴/۳/۲۵ شورای نگهبان در پاسخ به استعلام
جمعی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی نسبت به عملکرد وزارت مسکن و شهرسازی
در رابطه با قانون اراضی شهری:**

شماره: ۱۱۴۷

تاریخ: ۱۳۶۴/۴/۱۱

دبیر محترم شورای نگهبان حضرت آیت‌الله صافی زید عزه

سلام علیکم

ماده (۸) قانون اراضی شهری صراحت دارد که مالک مازاد بر (۱۰۰۰) متر زمین بایر خود را بر حق فروش عیناً و منفعتاً ندارد و می‌تواند به دولت بفروشد و هیچ‌گونه الزامی به فروش در این ماده نیست، لکن وزارت مسکن و شهرسازی با استناد به ماده (۹) همین قانون و تبصره (۲) آن عملاً اقدام به الزام مالک و در غیر این صورت به قائم مقامی مالک، سند انتقال را امضاء می‌نماید و حال این سؤال مطرح است که آنچه مورد تأیید شورای نگهبان قرار گرفته در ماده (۹) منحصراً زمین‌های بایر و دائر مورد دولت و شهرداری‌هاست یا تعمیم دارد و شامل زمین‌های بایر و دائر جهت واگذاری به افراد هم می‌شود. استدعا می‌شود آنچه مورد تأیید شورای محترم نگهبان قرار گرفته نسبت به تعمیم و یا عدم تعمیم اعلام فرمایید.

[امضاء جمعی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی]

شماره: ۳۸۶۳

تاریخ: ۱۳۶۴/۳/۲۵

جناب حجت الاسلام والمسلمین آقای نظری نماینده مجلس شورای اسلامی
عطف به نامه شماره ۱۱۴۷ مورخ ۱۳۶۴/۴/۱۱ جناب عالی و جمعی دیگر از
نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی اشعار می‌شود:

«برای تعمیم ماده (۹)^(۱) نسبت به اراضی شهری، مجلس شورای اسلامی در
جلسه مورخ ۱۳۶۲/۱۰/۵ ماده مرقومه را تفسیر نموده و تفسیر مذکور به شرحی که
در تصویر نامه شورای نگهبان به مجلس محترم ملاحظه می‌فرمایید رد شده است.
علی‌هذا اگر عملاً با قانونیت نیافتن تفسیر مذکور اقدام غیرقانونی انجام شود،
نمایندگان محترم می‌توانند از طُرُق قانونی آن را تعقیب و پیگیری نمایند.»

دبیر شورای نگهبان

لطف‌الله صافی

**۴-۸- نظر شماره ۴۳۰۶ مورخ ۱۳۶۴/۶/۴ شورای نگهبان در پاسخ به استعلام وزیر
معادن و فلزات نسبت به مفاد ماده (۷) قانون معادن مصوب ۱۳۶۲:**

شماره: ۱۰۰/۲۰۸۱۴

تاریخ: ۱۳۶۴/۵/۲۹

شورای محترم نگهبان قانون اساسی

با عرض سلام

به طوری که استحضار دارند برابر ماده (۷) قانون معادن مصوب خردادماه ۱۳۶۲،
در معادنی که در ملک اختصاصی اشخاص قرار دارد، نتایج حاصل از اکتشاف و ذخایر
مکشوفه تا عمق متعارف متعلق به مالک است مشروط بر آنکه اولاً اکتشاف به هزینه
مالک و توسط خود او به عمل آمده باشد، ثانیاً اراضی که معدن در آن واقع است دایر
یا مسبوق به احیاء باشد، ثالثاً مالکیت مالک در اراضی مذکور مشروع باشد، رابعاً مالک
مجوز لازم جهت کشف از وزارت معادن و فلزات تحصیل کرده باشد.

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به شماره ۱-۲، ذیل همین اصل
(= اصل هفتاد و سوم).

با توجه به مراتب فوق خواشمند است مقرر فرمایید جواباً اعلام نمایند که حکم ماده مذکور از حیث تعلق نتایج حاصل از اکتشاف و ذخایر مکشوفه به مالک، صرفاً ناظر به مالکینی است که بعد از تاریخ تصویب قانون مذکور اقدام به اکتشاف کرده باشند یا مالکینی را هم که واجد شرایط چهارگانه مذکور فوق بوده و قبل از تاریخ تصویب قانون اخیر اقدام به اکتشاف نموده و معدن در حال بهره‌برداری است شامل می‌گردد.

حسین نیلی

وزیر معادن و فلزات

شماره: ۴۳۰۶

تاریخ: ۱۳۶۴/۶/۴

جناب آقای نیلی

وزیر محترم معادن و فلزات

عطف به نامه شماره ۱۰۰/۲۰۸۱۴ مورخ ۶۴/۵/۲۹، چون موضوع سؤال مربوط به قانون عادی است و طبق اصل ۷۳ قانون اساسی شرح و تفسیر قوانین عادی در صلاحیت مجلس شورای اسلامی است، از طریق مزبور اقدام فرمایید.

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

حسین مهرپور

۴-۹- نظر شماره ۵۵۱۵ مورخ ۱۳۶۵/۲/۱۶ شورای نگهبان در پاسخ به استعلام وزیر آموزش و پرورش نسبت به تعیین وضعیت انحلال سازمان پیشاهنگی کشور:

شماره: ۴۴۹۷۶/ی

تاریخ: ۱۳۶۴/۱۰/۲۱

شورای محترم نگهبان قانون اساسی جمهوری اسلامی

با عنایت به قانون انحلال سازمان پیشاهنگی کشور و تعیین وضعیت سازمان مذکور ظرف سه ماه از تاریخ تصویب، خواشمند است در صورتی که مهلت سه‌ماهه، (۱۵) روز پس از انتشار قانون انحلال سازمان در روزنامه رسمی کشور آغاز می‌گردد، دستور فرمایند مراتب تأیید و اعلام گردد.

با تقدیم مراتب ادب و درخواست دعا از اعضای محترم

سید کاظم اکرمی
وزیر آموزش و پرورش

شماره: ۵۵۱۵

تاریخ: ۱۳۶۵/۲/۱۶

جناب آقای اکرمی وزیر محترم آموزش و پرورش
عطف به نامه‌های شماره ۴۹۶۸۹/ی مورخ ۱۳۶۴/۱۱/۱۶ و شماره ۴۴۹۷۶/ی مورخ ۱۳۶۴/۱۰/۲۱، اشعار می‌دارد که چون در قانون انحلال سازمان پشاهنگی کشور تصریح شده که از تاریخ تصویب این قانون سازمان مزبور منحل و یا ظرف (۳) ماه پس از تاریخ تصویب (تبصره ۱)، وزارت آموزش و پرورش باید اموال سازمان را در اختیار بگیرد و...؛ بنابراین رعایت (۱۵) روز پس از انتشار در اینجا مورد ندارد؛ معذک خاطر عالی را مستحضر می‌دارد که شورای نگهبان مرجع تفسیر قانون اساسی است و اگر رفع ابهام و تفسیری در قانون عادی مثل قانون مورد بحث لازم باشد، مرجع آن طبق اصل ۷۳ قانون اساسی مجلس شورای اسلامی است.

فائمه‌مقام دبیر شورای نگهبان

حسین مهرپور

۴-۱۰- نظر شماره ۱۲۹۹ مورخ ۱۳۷۰/۳/۴ شورای نگهبان در پاسخ به استعلام وزیر فرهنگ و آموزش عالی نسبت به مفاد طرح قانونی نحوه تشکیل پیام‌آوران بهداشت:

شماره: ۷۲/۱۱۹۱۱/۳۲۹۱۰

تاریخ: ۱۳۶۹/۱۱/۲۷

شورای محترم نگهبان

با اهداء سلام و درود

احتراماً در پاسخ به ابهام عنوان‌شده در مورد تبصره (۷) ماده (۴) طرح قانونی نحوه تشکیل پیام‌آوران بهداشت، موضوع گزارش شماره ۳۳۳ مورخ ۶۹/۹/۱۴ کمیسیون بهداشتی و بهزیستی مجلس شورای اسلامی به استحضار می‌رساند:

در اجرای قانون تشکیلات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مصوب

۶۴/۷/۹ مجلس شورای اسلامی، دانشکده‌های گروه پزشکی تحت پوشش وزارت

بهداشت، درمان و آموزش پزشکی قرار گرفته و به موجب مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی، دانشگاه‌های تربیت مدرس و شاهد که دارای رشته‌های گروه پزشکی می‌باشند از این پوشش مستثنی گردیدند.

نظر به اینکه مفاد ماده (۴) طرح قانونی پیام‌آوران بهداشت به منظور تأمین کادر هیئت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی گروه پزشکی که مجری و مسئول آن وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است پیش‌بینی گردیده و با عنایت به استقلال رشته‌های گروه پزشکی دانشگاه‌های تربیت مدرس و شاهد و لزوم تسری ماده فوق به دانشگاه‌های اخیرالذکر، لذا ضرورت امر ایجاب می‌نماید که اجرای مفاد ماده (۴)، رأساً توسط دانشگاه‌های تربیت مدرس و شاهد بدون نظارت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی عملی گردد که بدین منظور متن تبصره (۷) ماده فوق‌الذکر تنظیم و تأکید گردیده است.

با عنایت به مراتب فوق، مستدعی است در جهت رفع مشکلات دانشگاه‌های تربیت مدرس و شاهد در زمینه تأمین کادر هیئت علمی در رشته‌های گروه پزشکی خود مساعدت لازم معمول فرمایند.

با تشکر و آرزوی توفیق الهی

دکتر مصطفی معین

وزیر فرهنگ و آموزش عالی

شماره: ۷۲/۲۲۴۳/۴۷۹۷

تاریخ: ۱۳۷۰/۲/۳۱

شورای محترم نگهبان

با اهداء سلام و درود

پیرو نامه شماره ۷۲/۱۱۹۱۱/۳۲۹۱۰ مورخ ۶۹/۱۱/۲۷ در خصوص رفع ابهام عنوان‌شده در مورد تبصره (۷) ماده (۲) طرح قانونی نحوه تشکیل پیام‌آوران بهداشت، خواهشمند است دستور فرمایند از نتیجه اقدامات انجام‌شده این‌جانب را مطلع نمایند.

با تشکر و آرزوی توفیق الهی

دکتر مصطفی معین

وزیر فرهنگ و آموزش عالی

شماره: ۱۲۹۹

تاریخ: ۱۳۷۰/۳/۴

جناب آقای دکتر مصطفی معین
وزیر محترم فرهنگ و آموزش عالی
با سلام و آرزوی توفیق

عطف به نامه‌های شماره ۷۲/۱۱۹۱۱/۳۲۹۱۰ مورخ ۶۹/۱۱/۲۷ و شماره ۷۲/۲۲۴۳/۴۷۹۷ مورخ ۷۰/۲/۳۱ اشعار می‌دارد:

«چون قانون عادی نحوه تشکیل پیام‌آوران بهداشت از تصویب مجلس شورای اسلامی و تأیید شورای نگهبان گذشته است، چنانچه در اجرای قانون اشکال و یا ابهامی وجود داشته باشد، درخواست هرگونه تفسیر و رفع ابهام از قانون عادی طبق اصل ۷۳ قانون اساسی باید از مجلس شورای اسلامی به عمل آید و شورای نگهبان وظیفه و اختیاری در این خصوص ندارد.»

فائز مقام دبیر شورای نگهبان

حسین مهرپور

۴-۱۱- نظر شماره ۲۰۳۹ مورخ ۱۳۷۰/۸/۱۳ شورای نگهبان در پاسخ به استعلام دبیر هیئت عالی گزینش نسبت به امکان تأیید گزینشی افراد وابسته یا همفکر به برخی از گروه‌ها، مسلک‌ها و فرق مذهبی:

شماره: ۲۷۴۰۸/ح

تاریخ: ۱۳۷۰/۷/۲۹

شورای محترم نگهبان قانون اساسی

با اهداء سلام و تحیات؛ از آنجا که حسب مقررات جاری کشور معتقدین به اسلام و مذاهب رسمی کشور با رعایت سایر شرایط و مقررات می‌توانند به عنوان کارگزاران رسمی دولت اسلامی به استخدام درآیند، مستدعی است این هیئت را نسبت به رسمی‌شدن شاغلین غیررسمی و یا ورود متقاضیان وابسته و یا همفکر به گروه‌ها، مسلک‌ها و فرق ذیل راهنمایی و ارشاد فرمایید تا با ابلاغ به کلیه هیئت‌های مرکزی گزینش دستگاه‌ها اقدام لازم معمول و رویه واحد اعمال گردد.

۱- علی‌اللهی

۲- شیطان‌پرست

۳- اسماعیلیه

۴- دراویش

۵- صابئین

۶- اقلیت‌های مذهبی

۷- اشخاصی که روزی گرایش به گروهک‌های ملحد، انحرافی و ضد انقلاب داشته‌اند.

با تشکر- ارادتمند

دری نجف‌آبادی

دبیر هیئت عالی گزینش

شماره: ۲۰۳۹

تاریخ: ۱۳۷۰/۸/۱۳

حجت‌الاسلام والمسلمین جناب آقای دری نجف‌آبادی

دبیر هیئت عالی گزینش حفظه الله تعالی

با سلام

عطف به نامه شماره ۲۷۴۰۸/ح مورخ ۱۳۷۰/۷/۲۹، در خصوص مورد سؤال «نظر به اینکه، موضوع به تفسیر قانون اساسی یا بررسی قانون مشخصی از نظر انطباق یا عدم انطباق آن با موازین شرع مرتبط نمی‌باشد، اظهار نظر در آن در محدوده وظایف شورای نگهبان نیست. تکلیف استخدام و شرایط آن در قوانین عادی مربوط به استخدام و بازسازی مشخص شده و اگر ابهامی هم وجود داشته باشد می‌توان از مجلس شورای اسلامی درخواست تفسیر نمود.»

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

حسین مهرپور

۴-۱۲- نظر شماره ۴۲۳ مورخ ۱۳۷۴/۴/۲۲ شورای نگهبان در پاسخ به استعلام نماینده وزیر در هیئت‌های رسیدگی به تخلفات اداری نسبت به امکان تأیید گزینشی پیروان حضرت یحیی (ع):

شماره: ۹۰۴/۱۴

تاریخ: ۱۳۷۴/۳/۲۷

اعضای محترم شورای نگهبان

با سلام و احترام

خواهشمند است با عنایت به قوانین و مقررات حاکم در نظام جمهوری اسلامی ارشاد فرمایید اولاً آیا پیروان حضرت یحیی (ع) (فرقه صبی) از پیروان فرق ضاله محسوب می‌شوند یا خیر؟ ثانیاً اگر شخصی پیرو فرقه صبی است می‌تواند در دستگاه‌ها و ادارات دولتی به عنوان کارمند فعالیت نماید؟ و ثالثاً با توجه به وجود خلأ قانونی در این خصوص، اگر شخصی قبل از پیروزی انقلاب اسلامی و با توجه به قوانین و مقررات قبل از انقلاب در یکی از دستگاه‌های دولتی به عنوان کارمند استخدام شده آیا می‌توان او را به جهت تبعیت از فرقه یاد شده تحت تعقیب قانونی قرار داد؟

قبلاً از مرحمت اعضای محترم شورا در جهت پاسخ این استعلام سپاسگزاری می‌گردد.

مهدی اسلامی

نماینده وزیر در هیئت‌های رسیدگی به تخلفات اداری

شماره: ۴۲۳

تاریخ: ۱۳۷۴/۴/۲۲

نماینده محترم وزیر در هیئت‌های رسیدگی به تخلفات اداری

وزارت امور اقتصادی و دارایی

با سلام

نامه شماره ۹۰۴/۱۴ مورخ ۱۳۷۴/۳/۲۷ در جلسه مورخ ۱۳۷۴/۴/۲۱ فقهای محترم

شورای نگهبان مطرح و نظر حضرات آیات فقها بدین شرح اعلام می‌گردد:

«سؤالات مذکور مربوط به تفسیر حدود قوانین عادی است و اظهار نظر در

مورد آن از صلاحیت شورای نگهبان خارج است.»

مدیر کل نهاد شورای نگهبان

حسن گنجی

۴-۱۳- نظر شماره ۷۷۷ مورخ ۱۳۷۴/۶/۱۱ شورای نگهبان در پاسخ به استعلام

نماینده ولی فقیه و سرپرست سازمان اوقاف و امور خیریه نسبت به شمول قوانین مربوط

به آب نسبت به موقوفات:

شماره: ۴۱۰/۴۱۸

تاریخ: ۱۳۷۴/۴/۲۰

حضرت آیت الله جنتی

دبیر محترم شورای نگهبان

سلام علیکم

احتراماً همان‌طور که خاطر عالی و فقهای محترم شورای نگهبان مستحضر است در رژیم گذشته در مورد منابع آب‌های زیرزمینی قانون ملی شدن آب تصویب شد و پس از پیروزی انقلاب اسلامی نیز قانون توزیع عادلانه آب به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. از طرف دیگر وقف‌نامه‌های متعددی از دیرباز توسط اشخاص خیر و نیکوکار باقی مانده که منابع مختلف آب را از قبیل قنوات و چاه و چشمه‌سار برای امور عام‌المنفعه و خیریه وقف نموده‌اند و در سنوات متمادی از این منابع در جهت اجرای نیات واقفین استفاده شده و می‌شود، با آنکه در قوانین مذکور صراحتاً از موقوفات نام برده نشده و ظاهراً این مقررات، منصرف از موقوفات است و تنها شامل منابع آب متعلق به اشخاص می‌شود ولی وزارت محترم نیرو متأسفانه به نامه‌ها و مکاتبات فی‌مابین توجه لازم مبذول نداشته و تا کنون تفاوت وقف و ملک را ملحوظ نداشته‌اند و به‌خصوص به این مطلب اساسی نیز عطف توجه نمی‌نمایند که پس از پیروزی انقلاب اسلامی قانون ابطال اسناد و فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه که در دو نوبت یعنی ۶۳/۱/۲۸ و ۱۳۷۱/۱۱/۲۵ به تصویب مجلس شورای اسلامی و تأیید شورای محترم نگهبان رسیده است، در این جهت تدوین و تصویب و اجراء شده که منابع آب موقوفه نیز کماکان در وقفیت باقی بوده و طبق مفاد وقف‌نامه‌ها و سیره جاریه نسبت به آنها عمل شود و ماده (۱۳) آیین‌نامه اجرایی این قانون نیز در همین راستا به تصویب رسیده است.

با عنایت به اینکه اگر قرار باشد مقررات مربوط به منابع آب خصوصی نسبت به منابع آب موقوفه به صورت واحد و بدون در نظر گرفتن تفاوت وقف و ملک، تسری داده شود مفاد وقف‌نامه‌های مربوط به منابع آب عملاً فاقد اثر شده و بدون هیچ‌گونه جهت و وجهه شرعی موجبات از میان رفتن این‌گونه موقوفات را فراهم می‌سازد، لازم دید مراتب را به استحضار جناب‌عالی برساند تا بررسی فقهای محترم شورای نگهبان در خصوص انصراف قانون ملی شدن آب و توزیع عادلانه آب نسبت به منابع آب

موقوفه اعلام نظر و نتیجه را به این سازمان ابلاغ فرمایند.

سید مهدی امام جمارانی

نماینده ولی فقیه و سرپرست سازمان اوقاف و امور خیریه

شماره: ۷۷۷

تاریخ: ۱۳۷۴/۶/۱۱

نماینده محترم ولی فقیه و سرپرست سازمان اوقاف و امور خیریه

با سلام

عطف به نامه شماره ۴۱۰/۴۱۸ مورخ ۱۳۷۴/۴/۲۰ اشعار می‌دارد:

«مشمول و عدم مشمول قانون ملی شدن آب و توزیع عادلانه آب به تفسیر قانون

عادی مربوط می‌شود که به استناد اصل ۷۳ قانون اساسی در صلاحیت مجلس شورای

اسلامی است و چنانچه به ماده (۱۳) آیین‌نامه استنادی ایرادی داشته باشند از طریق

دیوان عدالت اداری اقدام خواهند فرمود.»

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

احمد علیزاده

۴-۱۴- نظر شماره ۴۲۲ مورخ ۱۳۷۴/۶/۱۵ شورای نگهبان در پاسخ به استعلام

نماینده ولی فقیه و سرپرست سازمان اوقاف و امور خیریه نسبت به درخواست اصلاح

قانون و تأکید بر عدم شمول اراضی موات بر اراضی موقوفه:

شماره: ۴۱۰/۴۳۵

تاریخ: ۱۳۷۴/۳/۲۷

حضرت آیت‌الله جنتی

دبیر محترم شورای نگهبان

سلام علیکم

احتراماً، همان‌طور که خاطر عالی مستحضر است در آذرماه ۱۳۶۵ قانونی به عنوان

تشخیص اراضی موات و ابطال آن به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید که

موضوعاً ناظر به اراضی ثبت‌شده به وسیله مالکین بزرگ و زمین‌هایی بود که سابقه

احیاء و عمران ندارند، به همین لحاظ در متن قانون نیز همه جا از «مالکان اراضی» و

«سند مالکیت قبلی» سخن به میان آمده و قانون مذکور موضوعاً و منطقاً با موقوفات ارتباطی ندارد.

با کمال تأسف هیئت‌های هفت‌نفره سابق و دفاتر امور اراضی در پاره‌ای از نقاط کشور، مفاد این قانون را نسبت به موقوفات نیز تسری می‌دهند؛ در حالی که قبلاً به استناد نظریه ۶۱/۱۰/۲۸ شورای محترم نگهبان،^(۱) دخالت هیئت‌های مذکور در موقوفات را غیرمشروع شناخته شده است و به علاوه حضرت امام خمینی (رضوان الله تعالی علیه) در فتاوی متعدد از جمله فتوای مورخ ۶۷/۹/۲۸^(۲) اراضی موصوف را تابع

۱. مُراد نظر شماره ۷۲۳۳ مورخ ۱۳۶۱/۱۰/۲۸ شورای نگهبان در خصوص طرح احیاء و واگذاری اراضی مزروعی مصوب ۱۳۶۱/۱۰/۷ مجلس شورای اسلامی است که شورای نگهبان، موادی از این مصوبه را مغایر با موازین شرع و قانون اساسی اعلام کرد؛ از جمله در قسمتی از نظر شورای نگهبان ناظر به تبصره (۳) ماده (۶) آمده بود: «تبصره (۳) ماده (۶) نیز که هیئت واگذاری زمین را متصدی اجاره و مزارع قرار داده، از لحاظ اینکه تصدی یا مداخله اشخاصی که شرعاً حق دخالت در موقوفه ندارند، غیرمشروع است، با موازین شرعی منطبق نمی‌باشد.» در تبصره (۳) ماده (۶) مصوبه‌ی مذکور مقرر شده بود: «تبصره ۳- اراضی موقوفه عام و خاص دایر و بایر: توسط هیئت واگذاری زمین و با نظر سازمان اوقاف طبق موازین شرعی و مطابق با نظر واقف به اجاره و مزارع یا شقوق دیگر داده می‌شود.»
۲. استفتاء از دفتر امام خمینی

سه‌شنبه ۱۳۶۷/۹/۲۸

محضر مبارک حضرت مستطاب آیت‌الله‌العظمی امام خمینی دامت اقباله محترماً به طوری که استحضار دارند از قدیم‌الایام قراء موقوفه اکثراً دارای اراضی زیر کشت بایر و چراگاه و مرتع و تپه و کوه بوده‌اند که شش‌دانگ به ثبت می‌رسید و از اراضی چراگاه و مرتع به طور طبیعی بهره‌برداری می‌شد.

اینک سؤال از محضران این است:

- ۱- آیا اراضی مورد تعلیف و مراتع مجاور اراضی زیر کشت جزء موقوفه محسوب می‌شود یا خیر؟
- ۲- آیا این قبیل اراضی که دارای بوته‌های گیاه بیابانی است که جهت تعلیف امکان استفاده و بهره‌دهی دارد، جزء اراضی موات است یا نه؟

با آرزوی طول عمر آن جناب از درگاه خداوند متعال

سید محسن الفت

بسمه تعالی

اراضی مذکور تابع اراضی موقوفه است، هر چند که موات است و احیاء آن جایز نیست.

دفتر امام خمینی

بخش استفتاء

وقف شناخته‌اند و همچنین مقام معظم رهبری حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (مد ظله العالی) نیز طی فتاوی (۹۱۴۳)^(۱) عیناً چنین مرقوم فرموده‌اند:

«جنگل و مرتع و اراضی موات اصلی واقع در کنار رقبات موقوفه هر مقدار از آن که عرفاً حریم مورد نیاز در استفاده از رقبه موقوفه محسوب باشد، تابع رقبه موقوفه در احکام و آثار شرعی وقف است و کسی حق جدا کردن حریم در این باره از

۱. استفتاء از دفتر مقام معظم رهبری

شماره: ۶۸۳۶

تاریخ: ۱۳۷۴/۱۰/۲

بسمه تعالی

محضر مبارک حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب متع الله المسلمین بطول بقائه وجوده الشریف سلام علیکم

در وقف‌نامه‌های معتبر و معموله علاوه بر املاک آباد و دائر، از اراضی بائر و صحرا و مراتع واقع مرافق موقوفه و نیز به عنوان ملحقات وقف نامبرده و در ازمنه گذشته نیز بدان عمل شده است.

اخیراً در پاسخ به استفتائیه شماره (۸۳۶۱) اداره منابع طبیعی استان فارس فرموده‌اید: «جنگل‌ها و مراتع طبیعی از انفال عمومی است و قابل وقف نیست». برداشت آقایان از این فتاوی مطاع آن است که مراتع و منابع مرافق ملک موقوفه نیز مشمول حکم وقف نیست. مستدعی است نظر مبارک و مطاع را در فرض مرقوم بیان فرمایید که آیا مراتع و منابع طبیعی و اراضی بایر و کوهپایه‌های واقع در مرافق و حریم املاک موقوفه که شهرت به وقفیت داشته و درآمدهای احتمالی و جزئی ناشی از آن نیز در جهت وقف‌نامه بهره‌برداری می‌شده است از نظر شرعی محکوم به حکم وقف است و یا جزء انفال است که طبق اصل ۴۹ قانون اساسی باید مورد عمل قرار گیرد؟

دعاگوی وجود شریف، حقیر ضعیف علی روحانی‌نیا

سرپرست اوقاف استان مرکزی

بسمه تعالی

عدم صحت وقف جنگل‌ها و مراتع طبیعی و هر آنچه که از انفال و اموال عمومی است به ملاحظه اینکه ملک اختصاصی شخص نیست منافات با تبعیت حریم رقبات موقوفه از وقفیت ذی‌الحریم ندارد، بلکه جنگل و مرتع و اراضی موات اصلی واقع در کنار رقبات موقوفه هر مقدار از آن که صرفاً حریم مورد نیاز در استفاده از رقبه موقوفه محسوب باشد، تابع رقبه موقوفه در احکام و آثار شرعی وقف است، و کسی حق جدا کردن حریم در این باره از ذی‌الحریم و یا تملک و نقل و انتقال ملکی آن را ندارد، و هر آنچه که سابقه‌ی عمل وقف دارد، محکوم به صحت و وقفیت آن است، مگر آنکه خلاف آن ثابت شود.

سید علی خامنه‌ای

ذی‌الحریم و یا تملک و نقل و انتقال ملکی آن را ندارد...»

اینک با تقدیم فتوایی مذکور بدین وسیله درخواست دارد در تعقیب نظریه مورخ ۶۱/۱۰/۲۸، عدم شمول قانون مرجع تشخیص اراضی موات و ابطال آن (مصوب ۶۵/۹/۳۰ مجلس شورای اسلامی) را نسبت به موقوفات نیز ضمن صدور نظریه جدید امر به ابلاغ فرمایند.

سید مهدی جمارانی

نماینده ولی فقیه و سرپرست سازمان اوقاف و امور خیریه

شماره: ۴۲۲

تاریخ: ۱۳۷۴/۶/۱۵

نماینده محترم ولی فقیه و سرپرست سازمان اوقاف و امور خیریه
با سلام

عطف به نامه شماره ۴۱۰/۴۳۵/۴ تاریخ ۱۳۷۴/۳/۲۷ اشعار می‌دارد:

«مورد سؤال مربوط به سعه و ضیق قانون مرجع تشخیص اراضی موات و ابطال اسناد آن و در نتیجه تفسیر قانون عادی می‌باشد که طبق اصل هفتاد و سوم قانون اساسی در صلاحیت مجلس شورای اسلامی است.»

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

احمد علیزاده

۴-۱۵- نظر شماره ۸۸۹ مورخ ۱۳۷۴/۶/۲۶ و نظر شماره ۱۰۲۰ مورخ ۱۳۷۴/۸/۱۶ شورای نگهبان در پاسخ به استعلام دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی نسبت به وضعیت حقوقی شورای عالی انقلاب فرهنگی در مجموعه تشکیلات نظام جمهوری اسلامی ایران:

شماره: ۱۳۵۶/د ش

تاریخ: ۱۳۷۴/۵/۲۳

محضر شریف اعضای محترم شورای نگهبان دامت برکاتهم

با سلام، به اطلاع می‌رساند که نهادهای انقلاب اسلامی در مجموعه تشکیلات نظام جمهوری اسلامی ایران از جایگاه ویژه‌ای برخوردار و دارای یک سلسله حقوق و

تکالیف‌اند که سایر مراجع فاقد آن اختیارات‌اند.

آنچه از مجموعه مصوبات مجلس شورای اسلامی و تصویب‌نامه‌های هیئت وزیران استنباط می‌شود این است که نهادهای انقلاب اسلامی مراجعی هستند که بنا به تشخیص بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران تشکیل و متعاقب آن از سوی مراجع قانونی به عنوان یک نهاد انقلابی به رسمیت شمرده شده‌اند. این مسئله در مورد شورای عالی انقلاب فرهنگی که به‌حق از متولیان فرهنگی کشور می‌باشد نیز صادق است؛ زیرا شورای عالی انقلاب فرهنگی به عنوان یک نهاد انقلابی برای هر چه بارورتر شدن انقلاب در سطوح کشور و تقویت ستاد انقلاب فرهنگی که خود حسب فرمان امام خمینی (ره) در تاریخ ۵۹/۳/۲۲ تشکیل شده بود، بنا به فرمان مجدد ایشان در تاریخ ۱۳۶۳/۹/۱۹ تشکیل شد و هم‌اکنون نیز به فعالیت خود ادامه می‌دهد.

هیئت محترم وزیران نیز به موجب تصویب‌نامه شماره ۱۱۶۴۶۲/ت/۲۵۵ مورخ ۶۸/۴/۶ در خصوص معافیت مالیاتی نهادهای انقلاب اسلامی، موضوع قسمت اخیر بند (۲) ماده (۲) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ مجلس شورای اسلامی، شورای عالی انقلاب فرهنگی را به عنوان یکی از نهادهای انقلاب اسلامی احصا کرد و مشمول معافیت قرار داد. همچنین معاونت حقوقی و امور مجلس رئیس جمهور نیز در خصوص استعلاام وضعیت حقوقی شورای عالی انقلاب فرهنگی و شمول یا عدم شمول قانون محاسبات عمومی، این شورا را نهاد انقلابی اعلام کرد و اجرای قانون محاسبات عمومی را در خصوص آن الزامی ندانست. و این در حالی است که وزارت امور اقتصادی و دارایی، این شورا را مشمول قانون محاسبات عمومی می‌داند. با توجه به نظریه‌های متعدد آن مرجع محترم و از آن جمله نظریه‌های شماره ۱۰۳۵ مورخ ۶۸/۷/۱۴^(۱) و شماره ۵۳۳۱ مورخ ۷۲/۷/۱۴^(۲) و ۶۴۱۸ مورخ ۷۳/۳/۱۱^(۳)

→

شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت. نظر شورای نگهبان به شرح ذیل اعلام می‌گردد:

«نظر به اینکه در متن فرمان مورخ ۱۳۵۷/۱۲/۹ حضرت امام خمینی رضوان‌الله تعالی علیه در خصوص تشکیل بنیاد مستضعفان به صراحت آمده است که اموال منقول و غیرمنقول بنیاد که از سلسله منحوس پهلوی و عُمّال و وابستگان آنان به‌دست می‌آید و تحت اداره بنیاد قرار می‌گیرد باید به مصرف مستمندان و کارگران و کارمندان ضعیف برسد و اموال مزبور مربوط به دولت نیست (... و به دولت ابلاغ نمایند که این غنائم مربوط به دولت نیست ...)، بنابراین دولت و مجلس نمی‌توانند در رابطه با بنیاد مستضعفان (جانبازان) قانون وضع نموده و تعیین تکلیف کنند و وضع هرگونه مقرراتی باید با اذن مقام رهبری باشد و لذا مواد (۷)، (۱۱)، (۱۶) و تبصره (۲) ماده (۸) و تبصره ماده (۱۳) در آن قسمت که برای بنیاد جانبازان تعیین تکلیف می‌کند، خلاف نظر مقام ولایت فقیه بوده و از این رو با موازین شرع مغایر شناخته شد.

دبیر شورای نگهبان

محمد محمدی گیلانی

[گفتنی است تاریخ‌نامه‌ی فوق، در متن استعلام دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی از شورای نگهبان، به اشتباه ۶۸/۷/۱۴ درج شده که تاریخ ۱۳۶۸/۷/۱۳ صحیح می‌باشد].

۱.

شماره: ۵۳۳۱

تاریخ: ۱۳۷۲/۷/۱۴

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۹۳۸- ق مورخ ۱۳۷۲/۷/۷، «لایحه فهرست نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی» که در جلسه مورخ سی و یکم شهریورماه یک هزار و سیصد و هفتاد و دو به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است، در جلسه مورخ ۱۳۷۲/۷/۱۱ شورای نگهبان مطرح شد و نظر شورا بدین شرح اعلام می‌گردد:

نظر به اینکه لایحه مذکور نهادهای تحت نظر مقام ولایت فقیه را نیز شامل می‌شود، بدون جلب موافقت مقام معظم رهبری خلاف موازین شرعی است.

احمد جنتی

دبیر شورای نگهبان

۲.

شماره: ۶۴۱۸

تاریخ: ۱۳۷۴/۲/۱۱

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۸۹۱- ق مورخ ۱۳۷۳/۳/۴، «طرح اصلاح تبصره (۱) قانون حالت اشتغال مستخدمین

←

دستگاه‌ها و نهادهایی که برابر نظر حضرت امام خمینی (ره) تأسیس شده‌اند، در حال حاضر تحت نظر مقام معظم رهبری اداره می‌شوند و در نتیجه وضع قانون نسبت به آنها مستلزم اخذ اجازه از ایشان است، علی‌هذا خواهشمند است اعلام فرمایند:

الف- با توجه به اینکه شورای عالی انقلاب فرهنگی جزء فهرست نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی مورخ ۷۳/۴/۱۹ مجلس شورای اسلامی نیست، آیا از جمله نهادهای انقلاب اسلامی محسوب می‌شود یا خیر؟

ب- آیا مراجع قانون‌گذاری و از آن جمله مجلس شورای اسلامی و هیئت محترم وزیران، حق وضع قانون نسبت به آن را دارند و آیا این شورا مشمول قانون محاسبات عمومی می‌باشد یا خیر؟

تسریع در اعلام پاسخ، موجب مزید امتنان خواهد بود.

سید مصطفی میرسلیم

دبیر شورای عالی

شماره: ۸۸۹

تاریخ: ۱۳۷۴/۶/۲۶

جناب آقای میرسلیم

دبیر محترم شورای عالی انقلاب فرهنگی

عطف به نامه‌های شماره ۱۴۶۲/م د ش مورخ ۷۴/۶/۲۵ و شماره ۱۳۵۶/د ش

→

شهید، جانباز از کارافتاده و مفقودالثر انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی مصوب ۱۳۷۲/۶/۳۰ که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ اول خردادماه یکهزار و سیصد و هفتاد و سه به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است، در جلسه مورخ ۱۳۷۳/۳/۱۱ شورای نگهبان مطرح و نظر شورا بدین شرح اعلام می‌گردد:

۱- موظف کردن بنیاد مستضعفان و جانبازان را حسب مورد به پرداخت حقوق و مزایا بدون استیذان و یا تنفیذ مقام معظم رهبری، خلاف شرع شناخته شد.

۲- ...

احمد علیزاده

قائم مقام دبیر شورای نگهبان

[گفتنی است تاریخ نامه‌ی فوق، در متن استعلام دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی از شورای نگهبان، به اشتباه ۷۳/۳/۱۱ درج شده که تاریخ ۱۳۷۴/۲/۱۱ صحیح می‌باشد.]

مورخ ۷۴/۵/۲۳ اشعار می دارد:

«موضوع به تفسیر قانون عادی مربوط می شود و از طریق اصل هفتاد و سوم قانون اساسی قابل اقدام است. در صورت مصلحت از آن طریق اقدام فرمایید.»

قائم مقام دبیر شورای نگهبان

احمد علیزاده

شماره: ۱۴۸۱/م د ش

تاریخ: ۱۳۷۴/۷/۱۵

اعضاء محترم شورای نگهبان قانون اساسی دامت برکاتهم

با سلام، عطف به جواب شماره ۸۸۹ مورخ ۷۴/۶/۲۶ آن شورا، اعلام می دارد موضوع استفسار این دبیرخانه آن است که آیا مجلس محترم شورای اسلامی حق وضع قوانین در خصوص شورای عالی انقلاب فرهنگی به عنوان یک نهاد انقلاب اسلامی را دارد یا خیر؟ لذا ارجاع موضوع به مرجعی که حدود اختیارات آن مرجع، محل سؤال و تأمل است امری بعید به نظر می رسد.

علی هذا خواهشمند است مجدداً این دبیرخانه را ارشاد فرمایند.

سید مصطفی میرسلیم

دبیر شورای عالی

شماره: ۱۰۲۰

تاریخ: ۱۳۷۴/۸/۱۶

دبیر محترم شورای عالی انقلاب فرهنگی

با سلام

عطف به نامه شماره ۱۴۸۱/م د ش مورخ ۷۴/۷/۱۵ و پیرو نامه شماره ۸۸۹ مورخ

۷۴/۶/۲۶ اشعار می دارد:

«موضوع به اصول قانون اساسی مربوط نمی شود. ضمناً متذکر می گردد چنانچه

مقصود تفسیر قانون اساسی باشد با توجه به آیین نامه داخلی شورای نگهبان، از طریق ریاست محترم قوه مجریه قابل اقدام است.»

قائم مقام دبیر شورای نگهبان

احمد علیزاده

۴-۱۶- نظر شماره ۷۵/۲۱/۰۹۶۶ مورخ ۱۳۷۵/۸/۲ شورای نگهبان در پاسخ به استعلام رئیس مجلس شورای اسلامی نسبت به حدود صلاحیت مقررات گذاری هیئت وزیران در آیین نامه «قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری صنعتی جمهوری اسلامی ایران»:

شماره: ۹۷۰/هـ/ب

تاریخ: ۱۳۷۴/۶/۶

شورای محترم نگهبان

نظر به اطلاق کلمه «ضوابط» مذکور در ماده (۲۲) «قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری صنعتی جمهوری اسلامی ایران» و نیز با التفات به وجود و حاکمیت قوانین در زمینه ثبت شرکت ها و مالکیت های صنعتی و معنوی کشتی ها و شناورها و هواپیماها، آیا با عنایت به اصل هشتاد و پنجم و یکصد و سی و هشتم قانون اساسی، هیئت وزیران با استفاده از اطلاق کلمه «ضوابط» فوق الذکر مجاز به وضع مقرراتی مغایر با قوانین مربوط به ثبت شرکت ها و مالکیت های صنعتی و معنوی و کشتی ها و شناورها و هواپیماها می باشد یا خیر؟

خواهشمند است نظر آن شورای محترم را به اینجانب اعلام فرمایید.

علی اکبر ناطق نوری

رئیس مجلس شورای اسلامی

شماره: ۷۵/۲۱/۰۹۶۶

تاریخ: ۱۳۷۵/۸/۲

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

نامه شماره ۹۷۰/هـ/ب مورخ ۱۳۷۴/۶/۶ در جلسه مورخ ۱۳۷۵/۸/۲ شورای

نگهبان مطرح شد و نظر شورا بدین شرح اعلام می گردد:

«چون موضوع سؤال مربوط به ماده (۲۲) قانون چگونگی اداره مناطق آزاد

تجاری صنعتی جمهوری اسلامی ایران می باشد، لذا موضوع مربوط به قانون عادی

و در صلاحیت مجلس محترم شورای اسلامی است.»

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

۴-۱۷- نظر شماره ۷۸/۲۱/۵۲۷۰ مورخ ۱۳۷۸/۶/۲۷ شورای نگهبان در پاسخ به استعلام نماینده ولی فقیه و سرپرست سازمان اوقاف و امور خیریه نسبت به شمول قوانین عام مربوط به املاک و اراضی شهری و روستایی، از جمله «قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ‌ها» بر موقوفات:

شماره: ۴۱۰/۲۸۱

تاریخ: ۱۳۷۸/۱/۳۰

حضرت آیت‌الله جنتی دامت برکاته

دبیر محترم شورای نگهبان

سلام علیکم

احتراماً همان‌طور که خاطر جناب‌عالی مستحضر است در سنوات گذشته لوایح و طرح‌هایی درباره اراضی شهری و روستایی در مجلس شورای اسلامی تصویب و پس از تأیید شورای محترم نگهبان به مرحله اجرا گذاشته شده است.

در اجرای پاره‌ای از این قوانین بین وزارتخانه‌ها و سازمان‌های دولتی ذی‌ربط از یک طرف و متولیان موقوفات و سازمان اوقاف و امور خیریه از طرف دیگر این مسئله مکرراً عنوان شده و می‌شود که چون موقوفات از نظر محدودیت‌های شرعی و احکام با املاک طلق و خصوصی تفاوت‌های اساسی دارند، لذا قوانین و مقررات موضوعه مربوط به املاک خصوصی را نمی‌توان به موقوفات تسری داد، مگر اینکه در قانون صراحتاً نام موقوفات قید شده باشد. دلیل عمده این استدلال نیز این است که مالکین در مایملک شخصی خود حق هر گونه دخل و تصرفی را دارند و می‌توانند در اجرای قوانین و مقررات موضوعه از عین املاک خود به دستگاه ذی‌ربط واگذار و یا حقوق و یا عوارض مقرر را پرداخت نمایند، لیکن در مورد موقوفات چون متولیان ملزم به رعایت مفاد وقف‌نامه‌ها هستند از نظر واگذاری عین موقوفه یا تبدیل آن و پرداخت وجوه و تغییر محل مصرف عواید، مواجه با محدودیت‌های شرعی و قانونی می‌باشند؛ لذا مقررات کلی مربوط به املاک شخصی و خصوصی را نمی‌توان در موقوفات جاری دانست، مگر آنکه در موقع تصویب قانون به محدودیت‌های مذکور توجه و تعیین تکلیف شده و نام موقوفه را صراحتاً در قانون قید و ذکر نموده باشند. از جمله قوانینی که اجرای آن در موقوفات مواجه با اشکال است، قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ‌ها مصوب

۷۴/۳/۳۱ مجلس شورای اسلامی و به خصوص ماده (۲) آن است که ناظر به وصول (۸۰٪) قیمت روز اراضی و باغ‌ها به عنوان عوارض از مالکین می‌باشد که هر چند در قانون مذکور نامی از موقوفات برده نشده و کلمه «مالکین» نمی‌تواند شامل موقوفات و متولیان آنها باشد، مع‌هذا بعضی از سازمان‌های دولتی این عوارض را شامل موقوفات نیز می‌دانند؛ لذا به منظور رفع هرگونه ابهام درخواست می‌نماید موضوع در جلسه فقهای محترم شورای نگهبان مطرح و تصمیم متخذه را به این سازمان ابلاغ فرمایید.

با تشکر و احترام، محمدعلی نظام‌زاده

نماینده ولی فقیه و سرپرست سازمان اوقاف و امور خیریه

شماره: ۷۸/۲۱/۵۲۷۰

تاریخ: ۱۳۷۸/۶/۲۷

جناب حجت‌الاسلام والمسلمین آقای نظام‌زاده

نماینده محترم ولی فقیه و سرپرست سازمان اوقاف و امور خیریه

با سلام

نامه شماره ۴۱۰/۲۸۱ مورخ ۱۳۷۸/۱/۳۰ شما در جلسه مورخ ۷۸/۶/۲۴ شورای

نگهبان مطرح شد و نظر شورا به شرح ذیل اعلام می‌گردد:

«سؤال در مورد قانون عادی است؛ باید تفسیر آن از مجلس خواسته شود.

بدیهی است شورای نگهبان در صورت تفسیر قانون اظهار نظر خواهد کرد.»

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

۴-۱۸- نظر شماره ۷۹/۲۱/۱۵۴۰ مورخ ۱۳۷۹/۱۰/۲۰ شورای نگهبان در پاسخ به

استعلام وزیر نیرو نسبت به تسری یا عدم تسری تفسیر قانون به موضوعات مختومه شده:

شماره: ۱۸۴۴۸/۴۰/۱۰۰

تاریخ: ۱۳۷۹/۳/۳۰

حضرت آیت‌الله جناب آقای جنتی

دبیر محترم شورای نگهبان

با سلام و تحیت

همان‌گونه که استحضار دارید شورای محترم نگهبان طی نظریه شماره ۷۶/۲۱/۵۸۳

مورخ ۱۳۷۶/۳/۱۰ در خصوص تفسیر قوانین چنین اعلام نظر فرموده‌اند:
۱- ...

۲- تفسیر از زمان بیان مراد مقنن در کلیه موارد لازم‌الاجرا است؛ بنابراین در مواردی که مربوط به گذشته است و مجریان برداشت دیگری از قانون داشته‌اند و آن را به مرحله اجراء گذاشته‌اند، تفسیر قانون به موارد مختومه مذکور تسری ندارد. استنباط این وزارت از توضیح قسمت اخیر نظریه تفسیری آن شورای محترم این است که چنانچه موضوعی مختومه نشده، بلکه بعد از تفسیر قانون به اجراء در می‌آید و امکان استفاده از نظریه تفسیری نسبت به مورد وجود دارد، اولی تبعیت از نظریه تفسیری است؛ زیرا با انجام تفسیر معنای واقعی و حقیقت هدف قانون‌گذار برای مجریان روشن و ابهامات و شبهاتی که در استنباط از آن وجود داشته زائل می‌گردد؛ لذا مستدعی است نظریه شورای محترم نگهبان را در این خصوص به این وزارت ابلاغ فرمایید.

حبيب الله بيطرف

وزير نیرو

شماره: ۷۹/۲۱/۱۵۴۰

تاریخ: ۱۳۷۹/۱۰/۲۰

جناب آقای مهندس بيطرف

وزير محترم نیرو

عطف به نامه شماره ۱۸۴۴۸/۴۰/۱۰۰ مورخ ۱۳۷۹/۳/۳۰ مبنی بر تقاضای ارائه توضیح نسبت به نظر تفسیری شماره ۷۶/۲۱/۵۸۳ مورخ ۱۳۷۶/۳/۱۰، بدین وسیله اعلام می‌گردد:

«همان‌طوری که در نظریه تفسیری شماره ۷۶/۲۱/۵۸۳ مورخ ۱۳۷۶/۳/۱۰ آمده است که تفسیر از زمان بیان مراد مقنن در کلیه موارد لازم‌الاجراء است با این قید که به موارد مختومه تسری نمی‌یابد، بنابراین چنانچه تا هنگام لازم‌الاجراء شدن تفسیر قانون، موضوعی مختومه نشده باشد باید مطابق نظریه تفسیری اقدام گردد.»

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

۴-۱۹- نظر شماره ۴۶۱۷۴/۳۰/۹۰ مورخ ۱۳۹۰/۱۲/۲۷ شورای نگهبان در پاسخ به استعلام فرمانده نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران نسبت به وضعیت قانونی اشخاص دارای تابعیت مضاعف:

شماره: ۹۰۱۹۵۰۸۸-۸-۶-۲۷۹-۴/۲۸/۱۴

تاریخ: ۱۳۹۰/۱۲/۶

از: نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران
به: دبیر محترم شورای نگهبان قانون اساسی
موضوع: تابعیت مضاعف
سلام علیکم

با صلوات بر محمد و آل محمد (ص) و با احترام

پیرو نامه شماره ۱۴/۲۸/۴/۲۷۹/۶/۸=۱ تاریخ ۱۳۸۹/۵/۲۳ (تصویر پیوست) با نگرش به وقایع اخیر و خروج برخی افراد دارای تابعیت مضاعف از کشور و با توجه به اینکه پلیس تخصصی در ناجا طی سلسله بررسی‌های کارشناسی و پیگیری‌های حقوقی، به استناد ماده (۹۸۹) قانون مدنی موارد عدم اشتغال به کار در سازمان‌های دولتی افراد دارای تابعیت مضاعف و اقدامات خود را در خصوص تشکیل بانک اطلاعاتی مشمولین قانون مذکور ارائه نموده است، لذا ضمن ارسال تصویر از مکاتبه ذکرشده، خواهشمند است مقرر فرمایید نتیجه بررسی‌های صورت گرفته را برای بهره‌برداری و اقدام لازم به نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران منعکس نمایند.

فرمانده نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران

سرتیپ پاسدار دکتر اسماعیل احمدی مقدم

شماره: ۹۰/۳۰/۴۶۱۷۴

تاریخ: ۱۳۹۰/۱۲/۲۷

سردار معظم جناب آقای دکتر احمدی مقدم
فرمانده محترم نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران
با سلام و تحیت

عطف به نامه شماره ۹۰۱۹۵۰۸۸-۸-۶-۲۷۹-۴/۲۸/۱۴ مورخ ۱۳۹۰/۱۲/۶ اشعار می‌دارد:
«با توجه به اصل ۷۳ قانون اساسی که بیان می‌دارد تفسیر قانون عادی با

مجلس شورای اسلامی است، لذا در خصوص مورد نیز باید مجلس شورای اسلامی مبادرت به تفسیر نماید.»

محمدرضا علیزاده

قائم مقام دبیر شورای نگهبان

۴-۲۰- نظر شماره ۹۱/۳۰/۴۶۴۶۱ مورخ ۱۳۹۱/۲/۵ شورای نگهبان در پاسخ به استعلام وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح نسبت به معافیت مالیاتی سازمان صنایع دفاع:

شماره: ۳-۱۱۳/۱۳-۲۴۱۰۵

تاریخ: ۱۳۹۰/۲/۱۹

حضرت آیت الله جنتی

دبیر محترم شورای نگهبان

موضوع: نهادهای و سازمان‌های تحت امر مقام معظم رهبری

سلام علیکم

با صلوات بر حضرت محمد و آل محمد (ص) و با احترام به استحضار می‌رساند:

۱- مستندا به بند (ج) تبصره (۲) قانون بودجه سال ۸۱، اساسنامه جدیدی برای سازمان صنایع دفاع (وابسته به وزارت دفاع و پشتیبانی ن. م) تهیه و در سیر مراحل تصویب قرار گرفت، اما به دلیل ایراد شورای محترم نگهبان، به منظور اخذ نظر مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا برگشت داده شد و تا کنون نیز مجدداً به آن شورای محترم ارائه نشده است.

به این ترتیب، سازمان صنایع دفاع با شخصیت حقوقی خاص، مطابق اساسنامه قانونی سال ۴۳ که کماکان واجد اعتبار و ملاک عمل است، اداره می‌شود.

۲- بنابر مقررات اساسنامه سازمان صنایع دفاع (مواد ۳۷ و ۳۸) چگونگی حساب درآمد و سود ویژه سازمان تبیین گردیده و به دلیل عدم پیش‌بینی اعتبار برای پرداخت مالیات (به نحوی که صورت‌های مالی نیز سالیانه به همین ترتیب به تصویب مجمع عمومی سازمان می‌رسد) معافیت سازمان از پرداخت مالیات محرز است و تا قبل از اصلاحات مصوب ۸۰/۱۱/۲۷ قانون مالیات‌های مستقیم نیز به همین ترتیب رفتار شده و مراتب مورد پذیرش وزارت امور اقتصادی و دارایی بوده است.

اما با اجرای اصلاحات قانون مالیات‌های مستقیم از تاریخ ۸۱/۱/۱، ممیزین محترم مالیاتی معتقدند کلیه معافیت‌های مالیاتی لغو شده است و سازمان صنایع دفاع نیز

مشمول پرداخت مالیات بر درآمد می باشد.

۳- با عنایت به مطالب عنوان شده، اکنون این سؤال مطرح است که:

آیا لغو معافیت های مالیاتی (موضوع ماده (۲۷۳) اصلاحی قانون مالیات های مستقیم سال ۸۰) شامل سازمان ها و نهادهایی همچون سازمان صنایع دفاع و سایر سازمان های وابسته به وزارت دفاع و پشتیبانی (ن.م) که همانند نیروهای مسلح تحت امر مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا قرار دارند و اجرای قوانین و مقررات عمومی و حتی خاص در خصوص آنها (به موجب همان قوانین) به نظر و تأیید معظم له موکول می گردد (همچون قانون مدیریت خدمات کشوری- ماده (۱۷۴) قانون برنامه سوم توسعه- قانون تشکیل سازمان صنایع هوایی (ن.م)- قانون تشکیل سازمان صنایع هوا فضا- قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه و اجرای سیاست های اصل ۴۴ قانون اساسی ...) نیز می گردد و یا این که تسری لغو معافیت های مالیاتی به نهادها و سازمان های تحت امر مقام معظم رهبری، منوط به نظر موافق ایشان می باشد؟

استدعا دارد نظر آن شورای محترم را در پاسخ به سؤال مطرح شده، اعلام فرمایید.

وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح

سرتیپ پاسدار احمد وحیدی

شماره: ۹۱/۳۰/۴۶۴۶۱

تاریخ: ۱۳۹۱/۲/۵

وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح

با سلام و تحیت

عطف به نامه شماره ۳-۱۱۳/۱۳-۲۴۱۰۵ مورخ ۱۳۹۰/۲/۱۹، موضوع معافیت مالیاتی

سازمان های وابسته به وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، در جلسه مورخ ۱۳۹۱/۲/۵ شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت که نظر شورا به شرح ذیل اعلام می گردد:

«نظر به اینکه موضوع سؤال، تفسیر قانون عادی است که بر اساس اصل ۷۳

قانون اساسی در صلاحیت مجلس شورای اسلامی می باشد، بنابراین در صورت نیاز باید از آن طریق اقدام گردد.»

محمدرضا علیزاده

قائم مقام دبیر شورای نگهبان

۴-۲۱- نظر شماره ۴۷۶۳۵/۳۰/۹۱ مورخ ۱۳۹۱/۵/۱۲ شورای نگهبان در پاسخ به استعلام وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نسبت به مرجع وضع و بررسی استانداردهای بهداشتی:

شماره: ۱۰۰/۶۳۴

تاریخ: ۱۳۹۱/۴/۲۸

حضرت آیت الله جنتی دام ظلّه العالی

دبیر محترم شورای نگهبان

با سلام و تحیات

همان گونه که مستحضر می‌باشید به استناد قانون تشکیلات و وظایف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و قانون مربوط به مقررات امور پزشکی، دارویی، مواد خوردنی و آشامیدنی مصوب ۱۳۳۴/۳/۲۹ و اصلاحات بعدی آن و قانون مواد خوراکی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی مصوب سال ۱۳۴۶ و قانون تعزیرات حکومتی امور بهداشتی- درمانی مصوب ۱۳۶۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و قانون ایمنی زیستی مصوب سال ۱۳۸۸ و سایر قوانین موضوعه و تکالیف بند (ب) ماده (۳۶) و بند (ح) ماده (۳۸) و مواد (۳۲) و (۳۴) و (۱۰۹) و (۲۲۴) و (۲۲۶) قانون برنامه پنج ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران، سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و نظارت بخش سلامت و بهداشت جامعه در تمامی سطوح بر عهده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان‌های تابعه می‌باشد و تمامی فعالیت‌های مرتبط با مواد، محصولات و خدمات سلامت محور از جمله دارو، فرآورده‌های غذایی و آشامیدنی، مکمل‌ها، فرآورده‌های آرایشی و بهداشتی، لوازم و تجهیزات پزشکی و درمانی مصرفی و غیر مصرفی و مواد اولیه آنها و کنترل و نظارت‌های کیفی و کمی مربوطه در کلیه سطوح اعم از تولید، فرآوری، صادرات، واردات، بسته‌بندی، نگهداری، حمل و نقل، توزیع، عرضه، انهدام و ... در حال حاضر بر اساس قوانین خاص فوق‌الاشاره و ساختار این وزارت در سازمان تخصصی غذا و دارو متمرکز شده است.

با کمال تأسف در سال‌های اخیر قوانین عامی همچون قانون ارتقاء کیفی خودرو و سایر تولیدات صنعتی داخلی مصوب سال ۱۳۸۹ (ماده ۳) موجب ورود برخی از ارگان‌ها و سازمان‌های غیر تخصصی به مباحث و موضوعات مرتبط با سلامت جامعه و ایجاد موازی‌کاری و تضعیف سیاست‌گذاری و نظارت و سردرگمی صنایع و آحاد

جامعه گردیده است. مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران علی‌رغم اهداف اولیه تأسیس خود که همانند سایر کشورهای پیشرفته و در حال توسعه جهان مسئولیت هماهنگی تهیه و تدوین استانداردهای کالا و خدمات را بر عهده داشته و در اکثر کشورهای بزرگ به صورت غیردولتی و به عنوان سازمان مردم‌نهاد (NGO) فعالیت می‌نماید، رفته‌رفته با ورود به مباحث سلامت‌محور علاوه بر افزایش هزینه‌های غیرضرور تولید و واردات، سبب تغییر رویکرد نظارت و ارزیابی از سلامت‌نگری به تجاری‌نگری شده است که این موضوع با تولید وزارت بهداشت و سازمان‌های تابعه در بخش سلامت و قوانین و مقررات خاص مربوطه کاملاً مغایر بوده و سلامت و بهداشت جامعه را به دلیل تعهد ارگان‌های ناظر و غیر مسئول به شدت تهدید می‌نماید.

با توجه به مغایرت و تداخل ایجادشده با تصویب قانون عام ارتقاء کیفی تولید خودرو و سایر تولیدات صنعتی داخلی مصوب سال ۱۳۸۹ با قوانین خاص وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (قوانین صدرالاشاره) در خصوص نظارت و ارزیابی بر مواد، محصولات و خدمات سلامت‌محور مورد مصرف انسان، خواهشمند است دستور فرمایید در خصوص نحوه اقدام و نفی احتمالی هر یک از قوانین ذکرشده و به طور مشخص آیا قانون عام و موازی فوق نافی مسئولیت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به ویژه در خصوص نظارت و کنترل بر غذا، دارو، مواد آرایشی و بهداشتی و تجهیزات پزشکی وارداتی و تولید داخل می‌باشد یا خیر؟ نظریه ارشادی صادر فرمایند.

با عرض ارادت مجدد

وحید دستجردی - وزیر

شماره: ۹۱/۳۰/۴۷۶۳۵

تاریخ: ۱۳۹۱/۵/۱۲

سرکار خانم دکتر وحید دستجردی دام عزها
وزیر محترم بهداشت و درمان و آموزش پزشکی
با سلام و تحیت

عطف به نامه شماره ۱۰۰/۶۳۴ مورخ ۹۱/۴/۲۸، به استحضار می‌رساند:

«در صورتی که مشکل، برداشت متفاوت از قوانین مذکور توسط مجریان در

عمل باشد، مطابق اصل ۷۳ قانون اساسی باید از مجلس محترم شورای اسلامی تفسیر آن خواسته شود و چنانچه تخلف از قانون و مقررات توسط متصدیان امر صورت می‌گیرد، می‌توان حسب مورد از طریق مراجع نظارتی و قضایی اقدام کرد.»
با تشکر

محمدرضا علیزاده

۴-۲۲- نظر شماره ۴۸۷۵۷/۳۰/۹۱ مورخ ۱۳۹۱/۹/۷ شورای نگهبان در پاسخ به استعلام رئیس سازمان نظام روان‌شناسی و مشاوره جمهوری اسلامی ایران نسبت به مرجع امور روان‌شناسی در کشور:

شماره: ۳۰۶۴

تاریخ: ۱۳۹۱/۷/۹

محضر مبارک آیت‌الله جنتی (دامت برکاته)

دبیر محترم شورای نگهبان قانون اساسی

با سلام و تحیات

همان‌گونه که استحضار دارید قانون نظام روان‌شناسی و مشاوره جمهوری اسلامی ایران در مورخ ۸۲/۲/۹ به تأیید شورای محترم نگهبان رسیده است.
و مطابق ماده (۵) مشاوران و روان‌شناسان برای هرگونه اشتغال در حرفه خود باید داری پروانه از سازمان باشند و نیز مطابق ماده (۲۴) قانون از تاریخ تصویب این قانون، کلیه قوانین و مقررات مغایر لغو می‌گردد.

همچنین مطابق ماده (۲) و ماده سوم اهداف و وظایف سازمان کاملاً روشن شده است. متأسفانه پاره‌ای از وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها مطابق رویه‌های قدیمی خود هنوز در امور مربوط به روان‌شناسی و مشاوره به طور موازی دخالت می‌نمایند که این امر موجب سردرگمی مردم و مراجعین شده است و مشکلات عدیده‌ای را در امر ساماندهی و نظارت بر فعالیت حرفه‌ای افراد و مراکز خدمات روان‌شناسی و مشاوره ایجاد کرده است. خواهشمند است دستور فرمایید شورای نگهبان که همواره برای همه بخش‌ها فصل‌الخطاب قانونی بوده و می‌باشد پاسخ این استفساریه‌های ذیل را اعلام فرماید:

۱- آیا غیر از سازمان نظام روان‌شناسی و مشاوره جمهوری اسلامی ایران سازمان یا نهاد دیگری می‌توانند در امر صدور پروانه اشتغال و یا نظارت بر فعالیت‌های حرفه‌ای

روانشناسان و مشاوران چه به صورت فردی یا گروهی (مرکز) دخالت داشته باشد؟
 ۲- چنانچه نهاد دیگری مطابق قانون در این راستا دارای اختیارات و وظایفی می باشد، حدود اختیارات این سازمان و نهادهای مرتبط چگونه تعیین می گردد؟
 قبلاً از بذل عنایت و محبت حضرت عالی و همه سروران ارجمند سپاسگزارم.

با احترام، دکتر عباسعلی اللهیاری
 رئیس سازمان نظام روانشناسی و مشاوره جمهوری اسلامی ایران

شماره: ۹۱/۳۰/۴۸۷۵۷

تاریخ: ۱۳۹۱/۹/۷

جناب آقای دکتر عباسعلی اللهیاری

رئیس محترم سازمان نظام روانشناسی و مشاوره جمهوری اسلامی ایران

با سلام و تحیت

احتراماً بازگشت به نامه شماره ۳۰۶۴ مورخ ۹۰/۷/۹ آن سازمان خطاب به حضرت آیت الله جنتی دبیر محترم شورای نگهبان در خصوص دخالت بعضی از وزارتخانه ها و سازمان ها در امور روانشناسی و مشاوره به اطلاع می رساند:

«با توجه به اینکه مطابق اصل ۷۳ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، شرح و تفسیر قوانین عادی در صلاحیت مجلس شورای اسلامی می باشد و قانون نظام روانشناسی و مشاوره نیز از جمله قوانین عادی می باشد، لذا در صورت نیاز به تفسیر این قانون، مراتب می بایست از طریق مجلس محترم شورای اسلامی اقدام گردد و چنانچه خلأ قانونی وجود دارد با تهیه لایحه و یا طرح باید رفع مشکل شود.»

محمدرضا علیزاده

قائم مقام دبیر شورای نگهبان

۵- تذکرات ارشادی و قانونی شورای نگهبان

امام خمینی (ره):

وازشورای محترم مکملان می خواهم و توصیه می کنم، چه در نسل حاضر و
چه در نسل های آینده که با کمال دقت و قدرت و طایف اسلامی و ملی خود
را ایفا و تحت تاثیر هیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و
قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه ای جلوگیری نمایند.

(صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

آدرس: تهران، خیابان شهید سپهبد قرنی،
کوچه شهید دهقانی نیا (خسرو سابق)، پلاک ۱۲
صندوق پستی: ۱۳۱۴۵ - ۱۴۶۳
تلفکس: ۰۲۱ - ۸۸۳۲۵۰۴۵
info@shora-rc.ir
www.shora-rc.ir